

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra bohemistiky

**PROJEKTY NA PODPORU ČTENÁŘSTVÍ U DĚTÍ A JEJICH
EFEKTIVITA**

Projects supporting juvenile readership and their efficiency

Bakalářská diplomová práce

Olomouc 2016

Vypracovala: Šimková Věra

Vedoucí práce: Mgr. Pořízková Lenka, Ph.D.

Prohlášení o autorství

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Lence Pořízkové, Ph.D., za podnětné rady a odborné vedení této práce. Zároveň děkuji společnosti SCIO za poskytnutí testů čtenářské gramotnosti a společnosti Svět knihy za neocenitelnou pomoc s výzkumnou částí. V neposlední řadě děkuji zapojeným pedagogům a žákům za jejich spolupráci a ochotu.

Obsah

Úvod	5
1. Čtenářství dětí na 1. a 2. stupni ZŠ.....	7
1.1 Čtenářství na 1. stupni (prepubescence)	7
1.2 Čtenářství na 2. stupni (pubescence)	9
1.3 Příčiny dětského nečtenářství	11
1.4 Činitelé ovlivňující dětské čtenářství.....	13
2. Jak propagovat a podporovat čtenářství?	15
2.1 Literatura v médiích.....	16
3. Konkrétní projekty na podporu čtenářství v České republice	18
3.1 Celé Česko čte dětem.....	18
3.2 Noc s Andersenem	20
3.3 Škola naruby	20
3.4 Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka	21
3.5 Čtení pomáhá	22
3.6 Čte(Sy)Rád.....	23
3.7 LiStOVáNí	23
4. Rosteme s knihou	25
4.1 Čtenář na jevišti	26
4.2 Spisovatelé do škol	27
4.3 Čtením k demokratickému myšlení	27
4.4 Literární a čtenářské soutěže.....	28
4.5 Webové stránky	28
4.6 Putovní výstavy.....	28
4.7 Souboj čtenářů	29
5. Metodologie výzkumu.....	32
6. Výsledky výzkumu	35
7. Závěry výzkumu	57
Závěr	59
Anotace	61
Resumé	62
Seznam literatury.....	63
Přílohy	68

Úvod

Vztah dítěte ke knize a jeho čtenářská gramotnost jsou tématy v dnešní době relativně frekventovanými. Zájem o četbu dětí projevují rodiče, školy, knihovny, vydavatelé, knihkupci i média. Četba jako taková je nepochybně základním prostředkem k získávání znalostí a zpracování informací.¹ Existuje řada studií dokazujících její pozitivní vliv na rozvoj jedince, přičemž je patrné, že rozvíjí i naše rozumové a vyjadřovací schopnosti, obohacuje emocionálně a esteticky, podněcuje představivost. Děti by proto měly být vedeny k literatuře již od raného věku, aby se jejich vztah k četbě mohl upevňovat. Pokud se tak neděje, jejich čtenářský zájem upadá a je nahrazován zájmy jinými.

V této diplomové práci se budeme zabývat problematikou dětského čtenářství a projekty na jeho podporu. V teoretické části v první řadě nastíníme obraz dětského čtenáře na 1. a 2. stupni základní školy, popíšeme zde čtenářské návyky této věkové skupiny žáků, hlavní činitele ovlivňující jejich vztah ke knize a příčiny nečtenářství. Dále se zaměříme na typologii propagace a podpory čtenářství, konkrétně v médiích, na knižních veletrzích, webových stránkách a za pomoci projektů a kampaní. Problematiku celonárodních akcí na podporu dětského čtenářství rozvineme v následující kapitole, v níž konkrétní projekty popíšeme. Následně budeme věnovat pozornost kampani *Rosteme s knihou*, podrobíme ji bližší analýze, zaměříme se na její cíle, historii a jednotlivé projekty, zejména pak na *Souboj čtenářů*.

Výzkumnou část diplomové práce založíme na čtyřech dílčích sekcích. V prvních dvou se budeme věnovat zpětné vazbě k projektu *Souboj čtenářů* za pomoci dotazníkového šetření u žáků a pedagogů. Dalším zkoumaným okruhem bude subjektivní vztah dětí ke knize, frekvence a kvalita jejich čtenářských zkušeností, opět za pomoci dotazníkového šetření, tentokrát však skupinu respondentů doplníme o žáky, již *Soubojem čtenářů* neprošli. Následně se jejich výpovědi pokusíme porovnat a zjistit, do jaké míry je ovlivnila účast v soutěži. Stejně respondenty oslovíme také v poslední části našeho výzkumu – testování čtenářské gramotnosti. Za využití testů společnosti SCIO, které nám poskytla k účelům této práce, se pokusíme o srovnání úrovně čtenářské gramotnosti dětí, jež projektem prošly, a jejich vrstevníků, kteří zkušenost se soutěží nemají.

¹ PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014, s. 9.

Cílem naší práce je podat obraz současného dětského čtenáře a aktivit rozvíjejících jeho čtenářství a čtenářskou gramotnost. Hlavním cílem výzkumné části je zjistit, zda existují signifikantní rozdíly (ve vztahu ke knihám, frekvenci čtení, motivaci k četbě či ve čtenářské gramotnosti) mezi jedinci, kteří se zúčastnili a nezúčastnili projektu na podporu čtenářství *Souboj čtenářů*, tedy zda je tento projekt efektivní.

1. Čtenářství dětí na 1. a 2. stupni ZŠ

Budování vztahu ke knihám je důležité již od raného věku dítěte. Četba působí pozitivně hned na několik oblastí lidského života. Nejenže obohacuje po vědomostní stránce a přispívá k rozvoji rozumových schopností, ale zlepšuje také schopnosti vyjadřovací a zvětšuje slovní zásobu, což má největší podíl na rozvoji myšlení.² Čtením umělecké literatury dochází k emocionálnímu a estetickému obohacování jedince, je podněcována představivost a fantazie, formuje se také mravní vědomí a racionálně podložené postoje.³ Dá se tedy říci, že četba má v našem životě nezastupitelnou roli. Dnešní svět nabízí dětem alternativní možnosti aktivit a trávení volného času, jako například internet a televizi. Pedagogové a rodiče proto mají nelehký úkol – vést děti k četbě knih a ukázat jim, že nejen moderní technologie, ale i čtení může být zábava.

1.1 Čtenářství na 1. stupni (prepubescence)

O období prepubescence hovoříme v souvislosti s jedincem mladšího školního věku (6–11 let). Vstup dítěte do školy je jedním z nejzásadnějších mezníků jeho života, ať už z hlediska biologického, psychologického, či sociálního.⁴ Vedle vlivu rodiny nastupuje vliv školy. První třída přináší nové podněty, povinnosti a zatím zcela neznámé sociální prostředí. Hlavní činností již není hra, ale učení.⁵ „Náhlá změna v životě, jakou vstup do školy bezesporu je, není proto pouze záležitostí mechanického přechodu z jednoho prostředí do druhého, případně ‚rozšíření‘ prostoru rodiny o prostor školy. Znamená zásadní restrukturalizaci životních včlenění a aktivit dítěte, vytváření nových vztahů a přehodnocování vztahů dosavadních.“⁶

Toto období je zásadní také pro čtenářskou zkušenost dítěte. Stává se gramotným, proto už pro něj kniha není pouze záležitostí poslechu, jako tomu bylo v předškolním věku, ale i aktivním čtenářským zážitkem. Tuto fázi označujeme jako etapu počáteční čtenářské gramotnosti⁷, ve které se jedinec seznamuje s knihou z dosud nepoznaného úhlu pohledu. To ovšem neznamená, že by předčítání a vyprávění nemělo být

² VÁŠOVÁ, Lidmila. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1995, s. 124.

³ LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha – O čtenářství jedenáctiletých*. 1. vyd.

Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 7.

⁴ CHALOUPKA, Otakar. *Škola a počátky dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 11.

⁵ VÁŠOVÁ, Lidmila. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1995, s. 123.

⁶ CHALOUPKA, Otakar. *Rozvoj dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1982, s. 150.

⁷ WILDOVÁ, Radka. *Rozvíjení počáteční čtenářské gramotnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005, s. 13.

realizováno vůbec. Pro dítě je zatím náročné vnímat zároveň „technickou“ stránku četby a smysl jednotlivých slov (hlavně u delších a komplikovanějších textů). Z. Matějček⁸ uvádí, že čtení je v prvním školním roce pro dítě pouze luštěním znaků, což nemá se skutečným čtením mnoho společného. S předčítáním by se mělo přestat až ve chvíli, kdy dítě začne čtení bavit a dokáže v jednotlivých slovech najít smysl. Četba jako namáhavá činnost by se mohla dítěti zošklivit, proto je důležité mu ji co nejvíce usnadnit, nikoli ho do samostatného čtení nutit.⁹ Velkou pomocí je vhodná vizuální podoba knihy – ilustrace, velká písmena a přehledné členění textu zjednodušují zvládnutí techniky čtení. Například spojení předmětu (ilustrace) s jeho slovním označením napomáhá vytváření akusticko-optického podmíněného reflexu, při kterém dochází k sepětí činnosti první a druhé signální soustavy.¹⁰

Se vstupem do školy začne dítě často navštěvovat také knihovnu. Zvládnutí čtení pro něj totiž znamená možnost samostatného výběru knih, který v mladším školním věku vykazuje jistá specifika. Dle J. Tomana¹¹ „základy čtenářské kultury vznikají právě v tomto ontogenetickém stadiu. Prepubescentní čtenářství je obecně považováno za aktivitu spontánně prožitkovou, vyznačující se synkretickým vnímáním, naivně realistickým a antropomorfizačním pojmáním literárního obrazu, emoční intenzitou, výraznou imaginativní, jazykovou a herní kreativitou.“ Jedinec se postupně učí oddělovat fikci od reality, ze světa pohádek a říkanek postupně přechází například k příběhům s tematikou dětského života či ze školního prostředí. Oblíbené jsou časopisy a magazíny, různé kreslené seriály, ale také obrazové encyklopedie a naučné knihy o zvířatech. Později se začíná objevovat zájem o dobrodružnou literaturu. Můžeme již také pozorovat mírnou diferenciaci ve výběru knih dívek a chlapců – dívky se zajímají spíše o knihy z dětského života, chlapci častěji volí knihy z neznámých krajů a dobrodružství v nich. Obecně jsou ve výběru knih prepubescenti ovlivněni také školním učivem, často si vybírají naučné knihy o pravěku, cizině, zajímají se o poznávání přírody a života zvířat.¹²

Z výsledků výzkumu PIRLS 2001, zaměřeného na žáky 4. tříd, vyplynulo, že české děti, které čtou alespoň jednou týdně různé druhy tištěných materiálů, sáhnou nejčastěji po časopise či naučné literatuře. Na další pozici se umístily návody/pokyny, dále

⁸ MATĚJČEK, Vývoj dítěte a čtení, In: *Čtením ke vzdělání*. Praha: Svoboda Servis, s. 7.

⁹ VÁŠOVÁ, Lidmila. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1995, s. 124.

¹⁰ VÁŠOVÁ, Lidmila. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1995, s. 124.

¹¹ TOMAN, Jaroslav. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno: CERM, 1999, s. 7.

¹² VÁŠOVÁ, Lidmila. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1995, s. 124.

příběhy a romány, komiksy a na poslední příčce noviny.¹³ Srovnáme-li získané poznatky s výsledky průzkumu *České děti jako čtenáři*, který proběhl v roce 2013, pozorujeme mírné rozdíly, způsobené však především rozdílnými možnostmi odpovědí na otázky dotazníkových šetření. Děti toho věku stále shledávají noviny nejméně přitažlivými. Nejpopulárnějšími žánry jsou pověsti a pohádky, následují knihy o přírodě a o zvířatech. Na dalších příčkách se umístily příběhy o dětech a mládeži, dobrodružné knihy a komiksy.¹⁴

1.2 Čtenářství na 2. stupni (pubescence)

Pubescent je slovo odvozené z latinského „pubescere“, což v překladu znamená „dospívat“. Tímto pojmem tedy označujeme dospívajícího jedince ve věku zhruba od 11 do 15 let, který se ocitá v hraničním období mezi dětstvím a dospělostí. Dítě v tomto věku „podstupuje somatickou i psychickou zátěž, s jakou se dosud nesetkalo, jeho životní situace je relativně nová, neznámá, neboť dětské životní mechanismy chování v ní už selhávají, ale nové ještě nejsou vytvořeny.“¹⁵ O. Chaloupka¹⁶ shrnuje společné znaky pubescentů do několika bodů:

- a) Růst intelektuálních schopností pubescenta. Začíná se profilovat na určité oblasti zájmů, rozvíjí se jeho kreativita, konstruktivní touhy, samostatné řešení problémů apod.
- b) Pubescent chce být pokládán za dospělého. Ovšem do tohoto světa zatím nepatří, cítí se nepřijímán, snaží se s dospělými soutěžit. Provází ho pocity nejistoty, které kompenzuje přeháněním, kritikou dospělých, identifikací s nedosažitelnými vzory a předstíraným siláctvím. Často se jeho citová rozporuplnost projevuje v krajnostech, v introvertnosti, pocitech osamění a nepochopení.
- c) Pubescent má zesilující tendenci objektivizovat sebe sama jako osobnost. Projevuje zvýšenou kritičnost ve zkoumání vlastností a projevů jiných lidí, srovnává se s nimi, tíhne k introspekci, vlastní reflexi, a to se závažností sociální, emocionální, postojoyou i mravní.

¹³ KRAMPLOVÁ, Iveta. – POTUŽNÍKOVÁ, Eva. *Jak (se) učí číst*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2005, s. 31.

¹⁴ PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014, s. 31-33.

¹⁵ LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha – O čtenářství jedenáctiletých*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 20.

¹⁶ CHALOUPKA, Otakar. *Rozvoj dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1982, s. 319.

Změnami prochází také čtenářský zájem dospívajících. Snaha začlenit se mezi dospělé se projevuje i ve výběru titulů. Kniha nabízí obraz světa dospělých, kde se čtenář může identifikovat s hlavním hrdinou, což mu umožňuje prožívat v představách vše, co je mu zatím reálně odepřeno, ať už jde o dobrodružné cestování, možnost řešení nebezpečných situací, lásku, sex, úspěch ve společnosti, či finanční nezávislost.¹⁷ Dospívající často hledají odpovědi na své otázky a řešení problémů, jež se týkají jejich soukromého života. Snaží se nalézt vzory, naplnění svých ideálů a uspokojení touhy po romantických dobrodružstvích. Žánrově společná pro obě pohlaví je dobrodružná, detektivní a cestopisná literatura. Dívky preferují společenskou tematiku a dívčí romány o partnerských vztazích. U chlapců převládá zájem o techniku a přírodní vědy či vědecko-fantastickou literaturu.¹⁸

V poslední době se v tomto věkovém období velmi rozmohla kategorie knih nazvaná *Young Adult*. Je určena primárně „mladým dospělým“, jak už také z názvu vyplývá, a to ve věku 12–18 let (ovšem ne výjimečně v těchto knihách naleznou zálibu také starší čtenáři). Hlavní hrdinové jsou ve většině případů také dospívající a problémy, kterými prochází, jsou pro čtenáře aktuální a atraktivní. Téměř každý příběh této kategorie obsahuje romantickou zápletku. *Young Adult* literaturu vydává nakladatelství Yoli, CooBoo, Host, Fragment a několik dalších.

V prosinci 2002 proběhl sociologický výzkum *Jak čtou české děti?* věnovaný čtenářství jedinců ve věku 10–14 let. Z výsledků vyplynulo, že nejvíce dětí (80 %) čte časopisy. Z hlediska žánrů pak čtou nejvíce dobrodružnou literaturu a fantasy, knihy o přírodě, pověsti a pohádky (ty spíše mezi 10 a 11 rokem). Obecně čtou více dívky než chlapci, a to nejčastěji knihy o lásce.¹⁹ V průzkumu *České děti jako čtenáři* z roku 2013 označilo téměř každé dítě ve věku 9–14 let jako své oblíbené žánry knihy o přírodě a zvířatech a dobrodružnou literaturu. Populární jsou také pohádky a pověsti. Chlapci mají velmi rádi komiksy, encyklopedie a fantasy příběhy, dívky dávají s přibývajícím věkem stále větší přednost knihám o lásce. Výsledky obou výzkumů tedy můžeme považovat za průkazné, vezmeme-li v úvahu jejich téměř identickou povahu.

¹⁷ LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha – O čtenářství jedenáctiletých*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 22.

¹⁸ VÁŠOVÁ, Lidmila. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1995, s. 126.

¹⁹ GABAL, Ivan - VÁCLAVÍKOVÁ HELŠUSOVÁ, Lenka. *Jak čtou české děti? (Analýza výsledků sociologického výzkumu)* [online]. c2001-2005, [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=171&idr=1&idci=1>

J. Toman²⁰ komentuje čtenářskou zkušenost dnešních dětí slovy: „Čtou hlavně pro potěšení a intenzivní citový zážitek. Četba je baví, zahání nudu, přináší psychické uvolnění, je náhradní komunikací osamělých, emoční a fantazijní kompenzací neuspokojivého života v pragmatické rodině a racionální škole. Je také únikem z každodenní všednosti, stereotypů, stresů a frustrací do fiktivního světa romantiky, dobrodružství, imaginace, humoru a harmonie.“

1.3 Příčiny dětského nečtenářství

V současné době narůstá počet dětí a mládeže, jež necítí potřebu četby, či ji dokonce vylučují ze svého budoucího kulturního života. „Tento jev, na němž se podílejí nevhodné a nedostatečné vnější podněty i moderní civilizační trendy, omezující čtení, psaní a vyjadřování na minimum, je odborníky označován jako sekundární negramotnost nebo literární analfabetismus.“²¹ Důvodů, proč dnešní děti často nevnímají čtení jako atraktivní činnost, je několik.

Tím hlavním je bezpochyby vliv informačních technologií. „Multimédia vítězí nad knihou, internet se stal nejzábavnější velkou knihou s obrazem a zvukem, nejen s písmeny o novinkách ve světě.“²² Televize nabízí jednoduchou, pasivní formu trávení volného času. Počítačové hry umožňují být účastníkem virtuálního světa a ovládat jej. Prostředí internetu, v čele se sociálními sítěmi, poskytuje nepřetržitou přímou komunikaci s kamarády a vrstevníky.²³ Všechny tyto oblasti tvoří prostor plný barev, zvuků a obrazů, který jedince obklopuje již od útlého dětství. Četba vyžaduje větší soustředění, vnímání a aktivnější přístup, což může být pro dnešní děti překážkou, a tak raději upřednostní „pohodlnost“ informačních technologií. Tato konkurence však nemusí být vnímána jen v negativním slova smyslu. Například O. Chaloupka²⁴ hovoří o tzv. *věku audiovizuálním*, jenž je pro knihu a čtenářství nikoli porážkou, ale výzvou. Dle jeho názoru musí kniha oslovit čtenáře nenahraditelně a nezastupitelně, aby v ní našel něco, co nenajde na obrazovce či na monitoru. Zároveň se domnívá, že četba a používání informačních technologií se nemusí vzájemně vylučovat, není to „buď, anebo“, člověk může jedno odpoledne věnovat rozečtené knize a jiný den zase novému

²⁰ TOMAN, Jaroslav. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno: CERM, 1999, s. 8.

²¹ TOMAN, Jaroslav. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno: CERM, 1999, s. 17.

²² LEPILOVÁ, Květuše. *Cesty ke čtenářství: vyprávějte si s námi!*. 1. vyd. Brno: Edika, 2014, s. 68.

²³ PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014, s. 102.

²⁴ CHALOUPKA, Otakar. *Škola a počátky dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 100-101.

dílu seriálu. Informační technologie samy o sobě nemusí představovat něco záporného, pokud ovšem nedochází k jejich nadměrnému užívání, což může mít negativní dopad na vztah dítěte k četbě a jeho čtenářskou gramotnost. Čas určený jednotlivým aktivitám by měl být pečlivě vyvážený, rodiče by se měli snažit dětem na vlastním příkladu ukázat, jak lze trávit volný čas hodnotně a účelně.²⁵

Dle I. Prázové, K. Homolové, H. Landové a V. Richtera²⁶ je další příčinou mladých nečtenářů náročnost samotného procesu četby. Dítě musí zvládnout techniku čtení, což vyžaduje učení a trénink. Pokud se mu to nedaří či je za špatný výkon kritizováno, vyvolává to v něm stres, četba se pro něj stává nepříjemnou činností a vzbuzuje negativní emoce. Zároveň četba vyžaduje také klid a čas, což je v dynamickém prostředí dnešní doby nelehký úkol. Soustředit se na jednu aktivitu a věnovat jí dostatek prostoru je vnímáno jako vzácný luxus, nebo naopak mrhání volným časem. Dalším důvodem, proč děti nechtějí číst, je jejich pohled na čtení jako na povinnost, nikoli zábavu.

L. Vášová²⁷ vidí příčiny nečtenářství zpravidla v nedostatku příležitostí ke kontaktu s knihou v předškolním věku, dítě se později může cítit mezi vrstevníky ochuzené či pociťuje své nedostatky, a snaží se proto dalším neúspěchům raději vyhnout. Problémem může být také nepřiměřená četnost a náročnost podnětů k četbě – buď je příliš nízká a vztah ke knize není upevňován, nebo jsou požadavky naopak příliš vysoké, což dítě demotivuje.

Výzkum *České děti jako čtenáři*²⁸ dospěl v dané problematice k následujícím závěrům: respondenty čtení knih nejčastěji nebaví a existují pro ně zábavnější věci, jimž se mohou věnovat. Pro mladší děti (6–8 let) je často překážkou namáhavost čtení. Starší žáci (9–14 let) pak jako další důvody uváděli internet, jakožto lepší zdroj informací, a nedostatek volného času. Zajímavou skupinou jsou děti, které nevědí, co číst, či nemají žádné knihy, které by je zaujaly.

Cesta ke knize je pro dítě často nesnadná, ať už pod nátlakem moderních technologií, nedostatku času a trpělivosti, či strachu z neúspěchu a nepřijetí vrstevníků. Existují ovšem také faktory a činitelé, jež mají možnost děti při rozhodování, zda po knize sáhnout či nikoli, silně ovlivnit.

²⁵ PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014, s. 102.

²⁶ PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014, s. 101-102.

²⁷ VÁŠOVÁ, Lidmila. *Úvod do bibliopedagogiky*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1995, s. 55.

²⁸ PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014, s. 21.

1.4 Činitelé ovlivňující dětské čtenářství

Na vztah dítěte k četbě působí mnoho faktorů. Ať už je to celkové prostředí jeho života, klid nebo napětí v okolí, vzor, atmosféra, nálada, či množství jiných zájmů.²⁹ Důležitý je také vliv veřejné knihovny. Pracovníci v knihovnách významně ovlivňují výběr četby dětí napříč všemi věkovými kategoriemi.³⁰ Ovšem zásadní význam pro určování čtenářských návyků dítěte má rodina a škola.

I. Věříšová, K. Krüger, E. Bělinová a kolektiv³¹ zmiňují, že rodina má dvoj- až trojnásobně větší vliv než škola. Pokud rodina dokáže dítěti vytvořit kvalitní čtenářské zázemí, ve kterém rodiče společně s dětmi čtou a diskutují o knihách, stimuluje a předurčuje tím čtenářské zájmy dítěte. Podobného názoru je také J. Toman³², který poukazuje na nenahraditelnost rodiny ve čtenářském vývoji dítěte. Rodiče mají rozhodující podíl na čtenářské výchově svých dětí, a to prostřednictvím pozitivního příkladu, jenž vede k nápodobě, vytvoření podnětného prostředí, svého přehledu a vedení rozhovoru. Podle Tomana však rodičovské působení postupně slábne a kolem sedmého a osmého roku ovlivňují četbu dětí také jejich starší sourozenci. V dalších letech se jedinec začíná při výběru knih osamostatňovat, velký význam pak má doporučení kamarádů, popularita knihy či zážitek z filmového zpracování.

Pokud se rodině nepodaří dítě dostatečně motivovat k četbě, může tuto úlohu částečně nahradit škola. Ta tvoří samostatný prvek se silným a pozitivním vlivem na čtenářství žáka.³³ „Škola, podpora čtenářství ze strany učitelů, práce se školní četbou a v neposlední řadě i existence a kvalita školní knihovny hrají významnou roli v rozvoji dětského čtenářství.“³⁴ Je to právě škola, kde se děti naučí číst a mají možnost postupně rozvíjet svou čtenářskou gramotnost. Ovšem velká část dnešních základních škol tohoto potenciálu nevyužívá. Nedochází k tolik potřebnému dialogu o knihách, vztah učitel–žák bývá jednostranný, povinná literatura zcela zastíňuje vlastní četbu dětí, která bývá ignorována, učitelé neprojevují zájem o prožitek žáků z knížky.³⁵ J. Toman³⁶ uvádí, že nesoulad mezi přirozenými čtenářskými potřebami žáků a normativními

²⁹ CHALOUPKA, Otakar. *Rodina a počátky dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 5.

³⁰ TOMAN, Jaroslav. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno: CERM, 1999, s. 16.

³¹ VĚŘÍŠOVÁ, Irena. *Kudy vede cesta ke čtenáři?* 1. vyd. Praha: GAC, 2007, s. 10.

³² TOMAN, Jaroslav. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno: CERM, 1999, s. 9.

³³ VĚŘÍŠOVÁ, Irena. *Kudy vede cesta ke čtenáři?* 1. vyd. Praha: GAC, 2007, s. 11.

³⁴ PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014, s. 62.

³⁵ VĚŘÍŠOVÁ, Irena. *Kudy vede cesta ke čtenáři?* 1. vyd. Praha: GAC, 2007, s. 11-12.

³⁶ TOMAN, Jaroslav. *Dětské čtenářství a literární výchova*. Brno: CERM, 1999, s. 15.

požadavky a standardy osnov ve školách způsobují, že děti jsou při vlastním výběru knih nejméně motivovány svými učiteli a školní literární výukou. Pokud chce škola rozvíjet čtenářství svých žáků, měla by usilovat o produktivní propojení čtení jako dovednosti a čtenářství jako potřeby tuto dovednost uplatnit.³⁷

Způsobem, jakým rozvoj čtenářství u dítěte zefektivnit, je vzájemná spolupráce školy a rodiny. Na nutnost tohoto propojení poukazuje O. Chaloupka v závěrečných kapitolách svých knih *Rodina a počátky dětského čtenářství*³⁸ a *Škola a počátky dětského čtenářství*³⁹. Uvádí, že sepětím rodiny a školy se celkový rozvoj pro dítě stává jednodušším, přirozenějším, rychlejším a pohodlnějším. Oba tyto činitele mají v rozvoji dětského čtenářství své nezastupitelné poslání, každý poněkud jiné, ale jeden bez druhého jej nemůžou naplnit. Slova jako „zájem“ a „porozumění“ by měla ve vztahu rodina–škola hrát zásadní roli.

³⁷ CHALOUPKA, Otakar. *Škola a počátky dětského čtenářství*. 1.vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 36.

³⁸ CHALOUPKA, Otakar. *Rodina a počátky dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 97-103.

³⁹ CHALOUPKA, Otakar. *Škola a počátky dětského čtenářství*. 1.vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 95-101.

2. Jak propagovat a podporovat čtenářství?

Na podpoře a propagaci čtenářství se v České republice podílí řada projektů. Knihovníci, pedagogové, nakladatelé, autoři, média a další subjekty pořádají akce na regionální i celostátní úrovni, jež poukazují na důležitost rozvoje čtenářství a snaží se zvyšovat čtenářskou gramotnost obyvatel.

Obrovský podíl na rozvoji čtenářství mají knihovny. Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky (SKIP) věnuje této problematice trvalou pozornost a ve spolupráci s jednotlivými knihovnami se snaží o oslovení širší veřejnosti pomocí akcí, jako jsou *Týden knihoven*, *Den pro dětskou knihu*, *Březen – měsíc Internetu*, *Noc s Andersenem* či *Kde končí svět*.⁴⁰ Ve většině případů se nejedná o samostatné projekty, podílí se na nich více institucí, uvedme například Klub dětských knihoven, českou sekci IBBY a Svaz českých knihkupců a nakladatelů.

Na propagaci knižní produkce a podporu čtenářství jsou zaměřeny také veletrhy knih (Svět knihy Praha, Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě, Ostravský knižní veletrh, Polabský knižní veletrh a Veletrh dětské knihy v Liberci). Často, kromě pultů vystavovatelů s knihami, nabízí doprovodný program v podobě soutěží, besed, autorských čtení a různých interaktivních činností, jež popularizují četbu a činí ji v očích účastníků atraktivnější.

Velký vliv na podporu četby mají webové servery. Dávají lidem možnost z pohodlí domova objevit zajímavou knihu, přečíst si recenze, dozvědět se novinky ze světa literatury či se zúčastnit jedné z internetových literárních soutěží. Těchto webů funguje mnoho, například knižní databáze www.databazeknih.cz či www.cbdb.cz, informační portály jako www.iliteratura.cz a www.czechlit.cz, literární zpravodajství www.literarni.cz, projekty zaměřené na doporučování knih www.citarny.cz a www.ctesyrad.cz, soutěže (knižní šifry, kvízy) na internetovém knihkupectví www.martinus.cz, pokladnice plná knih www.knihovnice.cz, internetová biblioterapie www.bibliohelp.cz nebo portál o českých knihovnách www.knihovny.cz. Stále přitažlivější formou jsou vedeny stránky jednotlivých knihoven, nakladatelství, knihkupectví a kampaní na podporu čtenářství.

⁴⁰Čtenářství, jeho význam a podpora. Výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2008, s. 4. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/dokumenty/ctenarstvi.pdf>

2.1 Literatura v médiích

Značný potenciál zviditelnit a propagovat čtení mají média. Dennodenně nás obklopují – ať už puštěné rádio v autě, večerní odpočinek u televize, či přečtené noviny u kávy – často tvoří hlavní zdroj informací a formují myšlení. Lidé jsou médií silně ovlivňováni, mnohdy se ztotožňují s názory veřejně známých osobností, důvěřují autoritám. Právě na fakt působení celebrit na diváka se zaměřila kampaň *Kniha – závislost na celý život* vytvořená Svazem českých knihkupců a nakladatelů v úzké spolupráci se společností Svět knihy. V roce 2009 byly vytvořeny krátké spoty, v nichž šest slavných osobností (Michal Viewegh, Aneta Langerová, Jiří Macháček, Aňa Geislerová, Josef Rakoncaj a Michal Mareš) hovoří o svém vztahu k literatuře. Roku 2011 následoval druhý díl, kde své příspěvky sdíleli Martha Issová, Robert Fulghum, Xavier Baumaxa, Radka Denemarková, Tomáš Sedláček a Jaroslav Rudiš spolu s Jaromírem 99. V roce 2012 byl zveřejněn krátký animovaný film *Příběh knihy*, ve kterém je ve zkratce představen proces vzniku knih.⁴¹

Další mediální aktivitou popularizující čtenářství byla celonárodní anketa České televize *Kniha mého srdce*. „Pořad Kniha mého srdce je inspirovaný pořadem BBC s názvem The Big Read, uvedeným v roce 2003. Víc než o typický televizní pořad se jedná o celonárodní anketu s jasným smyslem – podnítit národ ke čtení, ale také k diskusi o knihách a najít nejoblíbenější knihu naší země.”⁴² Tento pořad provázela řada doprovodných akcí, mimo samotného hlasování během přímého přenosu se diváci měli možnost zapojit také na stránkách České televize – diskutovat, účastnit se literárních kvízů, soutěží, sledovat vznik původního literárního díla u *Knihy na pokračování* (zapojila se například Halina Pawlovská, Arnošt Goldflam, Miloš Kratochvíl, Ivona Březinová, Iva Procházková, Jiří Dědeček) či se v projektu sami realizovat.⁴³ Kromě této specifické akce vysílá Česká televize pořady věnující se literatuře, konkrétně literární týdeník *U zavěšené knihy* a literární revue *Třistatřicetři*, obé na stanici ČT art.

V tisku se o knihách můžeme dočíst v Literárních novinách (vč. přílohy *Biblio*), Hospodářských novinách, MF Dnes (rubriky *Scéna* a *Kavárna*), Právu (příloha *Salon*)

⁴¹*Příběh knihy: Kniha = Závislost na celý život 3* [online]. c2009-2016, [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.sckn.cz/index.php?p=cteni>

⁴²*O pořadu* [online]. c1996-2016, [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214215895-kniha-meho-srdce/o-poradu/>

⁴³*Kniha na pokračování* [online]. c1996-2016, [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214215895-kniha-meho-srdce/kniha-na-pokracovani/>

a v Lidových novinách (příloha *Orientace*). Deník Lidové noviny také každoročně pořádá tradiční literární anketu *Kniha roku*.

Český rozhlas vysílá pořady o literatuře na stanicích Vltava (například *Četba na pokračování*, *Moderní povídka*, *Nedělní verše*, *Noční bibliotéka*, *Poetická zastávka*, *Pokračování za pět minut*, *Schůzky s literaturou*, *Slovo o literatuře*)⁴⁴, Dvojka (*Četba na pokračování na Dvojce* a *Lenoška Iva Šmoldase*)⁴⁵, Plus (*Knihy, na které vám nezbyl čas* a *Kničky plus*)⁴⁶ a pořad *Liberatura* na Radiu Wave. Nabídku literárních pořadů mají také jednotlivé regionální stanice Českého rozhlasu a některá soukromá rádia.

⁴⁴*Vysílané pořady* [online]. c1997-2016 , [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/vltava/porady/>

⁴⁵*Vysílané pořady* [online]. c1997-2016 , [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/dvojka/porady/>

⁴⁶*Vysílané pořady* [online]. c1997-2016 , [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/plus/porady/>

3. Konkrétní projekty na podporu čtenářství v České republice

3.1 Celé Česko čte dětem

Obecně prospěšná společnost *Celé Česko čte dětem*, založená roku 2006 Evou Katrušákovou, je nezisková organizace realizující stejnojmennou kampaň na podporu emočního zdraví dětí a jejich čtenářské gramotnosti. Posláním je budování pevných vazeb v rodině, a to prostřednictvím společného času stráveného u čtení. Pomocí předčítání mají rodiče možnost rozvíjet emocionální zdraví svého dítěte, jeho paměť a představitelost a upevňovat vzájemné pouto – stačí číst 20 minut denně. Každý den.⁴⁷ Hlasité čtení je jedním z pilířů psychického vývoje dítěte. „Každý z nás si uvědomuje, že jde o moudrý a přirozený kontakt s dítětem, o neocenitelný vklad do mladého člověka. Prohlubují se vzájemné vazby, roste důvěra v rodiče, dítě se cítí v bezpečí, důležité a milované. Rozšiřuje se jeho slovní zásoba, myšlenkové obzory, postupně získává pozitivní závislost na knize.“⁴⁸

Inspirací byla zakladatelce manželka polského velvyslance v USA Irena Koźmińska, která na základě poznatků od amerického spisovatele a guru předčítání Jima Trelease zahájila v roce 2001 v Polsku projekt *Cała Polska czyta dzieciom*. Dala Evě Katrušákové svolení k použití svých materiálů a metod, podělila se o zkušenosti a předala cenné rady.⁴⁹

Tradičně je každý rok od 1. do 7. června pořádán *Týden čtení dětem*. Týdenní celostátní oslavy literatury bývají zahájeny i ukončeny slavnostně, vždy s kulturním programem za účasti hostů, dětí a veřejnosti v některém z měst České republiky (v minulých letech například Praha, Brno, Olomouc, Zlín a Ostrava).⁵⁰ Tato akce byla poprvé zrealizována roku 2011, a to dokonce na mezinárodní úrovni. Organizátoři *Celé Česko čte dětem* a *Cała Polska Czyta Dzieciom* uskutečnili *1. Mezinárodní týden čtení dětem* se zahájením na symbolickém místě – na hraniční řece Olze, která dělí města Český Těšín a Cieszyń. Touto spoluprací byl zahájen mezinárodní projekt *All of Europe Reads to Kids*, do kterého je kromě České a Polské republiky zapojena také Litva.⁵¹

⁴⁷Poslání [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/o-nas/poslani>

⁴⁸Detailní popis projektu [online]. c2014, [cit. 2016-03-22], s. 2. Dostupné z: http://celeceskoctedetem.cz/files/1140/2015_zakladni_informace.pdf

⁴⁹Speciální poděkování [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/o-nas/specialni-podekovani>

⁵⁰Trochu historie [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/nase-aktivity/tyden-cteni-detem-cr/clanek-33>

⁵¹1. Mezinárodní týden čtení dětem v ČR [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/nase-aktivity/tyden-cteni-detem-cr/1-tyden>

Realizace kampaně probíhá za pomoci mnoha dalších průběžných činností. Kromě jednotlivců jsou zapojeny školy, školky, knihovny a mateřská centra, dohromady již více než 2000 subjektů. Dobrovolníci chodí číst dětem v nemocnicích, do nichž (a také do ordinací dětských lékařů) kampaň zároveň věnuje hodnotnou dětskou literaturu. Ta je zajišťována díky dárcům, sbírkám a spolupráci s nakladatelstvími.⁵² Stále rozšířenější je také projekt *Babička a dědeček do školky*, jenž podporuje mezigenerační vztahy a společné sdílení času a předávání hodnot.⁵³ Kampaň vytváří síť regionálních koordinátorů, jejichž počet přesáhl 50 dobrovolníků, kteří navštěvují školy, školky, ordinace a mateřská centra. Organizátoři pořádají konference, semináře a čtení známých osobností po celé České republice. V rámci projektu *Moje první kniha* obdrží rodiče v zapojených městech při „Vítání občánků“ balíček obsahující dětskou knihu, informace *Proč číst dětem od raného dětství* a propagační materiály. Další činností je vysílání spotů v České televizi, jež je mediálním partnerem kampaně, a výstupy v jejích televizních programech. Mediální propagaci zajišťuje také publikování zpráv v celostátních denících a magazínech a aktivity na internetu – stránky na Facebooku, videa na Youtube a rozesílání informačních newsletterů na více než 3000 e-mailových adres.⁵⁴

Celé Česko čte dětem se v naší republice setkává s velkým úspěchem, ale i s podporou. Funguje pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstva kultury ČR, národní knihovny ČR a také Dětského fondu OSN UNICEF. Osobní záštitu nad kampaní přijal roku 2006, nyní již zesnulý, Václav Havel. Hlavními patrony kampaně jsou Michal Horáček, Jaromír Nohavica, Michael Viewegh, Veronika Vieweghová a Bolek Polívka. Aktivně tuto akci podpořilo dohromady více než 90 známých osobností – umělci, sportovci, spisovatelé, odborníci. Zmíníme například jména jako Zdeněk Svěrák, Jan Hřebejk, Aneta Langerová, Arnošt Goldflam, Barbora Špotáková, Kateřina Neumannová, Dominik Hašek, Halina Pawlowská, Miloš Kratochvíl, Petr Nikl a spousta dalších nejen ze světa kultury.⁵⁵

⁵²*Sbírky knih do nemocnic* [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z:

<http://celeceskoctedetem.cz/nase-aktivity/sbirky-knih-do-nemocnic>

⁵³*Babička a dědeček do školky* [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z:

<http://celeceskoctedetem.cz/nase-aktivity/babicka-a-dedecek-do-skolky>

⁵⁴*Detailní popis projektu* [online]. c2014, [cit. 2016-03-22], s. 4. Dostupné z:

http://celeceskoctedetem.cz/files/1140/2015_zakladni_informace.pdf

⁵⁵*Detailní popis projektu* [online]. c2014, [cit. 2016-03-22], s. 1. Dostupné z:

http://celeceskoctedetem.cz/files/1140/2015_zakladni_informace.pdf

3.2 Noc s Andersenem

Byla to opět myšlenka o důležitosti předčítání a rodičovského vzoru ve vztahu ke knize, jež vedla Miroslavu Čápovou a Hanu Hanáčkovou k založení projektu *Noc s Andersenem*. Roku 2000, když se právě blížil Mezinárodní den dětské knihy, který je zároveň dnem narození Hanse Christiana Andersena, organizátorky iniciovaly první přespání zhruba dvaceti dětí v Knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti. Na akci pozvaly několik kolegyně z Jičína, Sobotky, Letohradu a Zlína a o chystané události informovaly Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, jehož zásluhou se myšlenka nočního předčítání lavinovitě rozvinula do mnoha knihoven.⁵⁶ „V roce 2000 jsme netušily, že se malá regionální akce rozšíří do velkého společenství knihoven, škol a dalších organizací. To bylo možné díky podpoře SKIPu ČR, ale hlavně díky mnoha dalším místním pořadatelům, kteří šířili myšlenku podpory čtení knih u dětí prostřednictvím pohádek Andersena. Děti mohou nyní vyzkoušet magickou noc s literárním a kulturním dobrodružstvím, které by mohly vést k celoživotnímu vztahu ke kvalitním knihám.“⁵⁷

Roku 2001 akce proběhla již ve 39 knihovnách a počet dětí, prostorů, kde se akce pořádá, stejně jako zapojených států stále rostl. Do posledního, patnáctého, ročníku se zapojilo 619 knihoven, 514 škol, 83 dalších institucí, dále přes 230 knihoven na Slovensku, 36 v Polsku, 9 ve Slovinsku a 26 v ostatních zemích.⁵⁸

3.3 Škola naruby

Myšlenka programu *Škola naruby* se zrodila v roce 2008 na základě spolupráce *Celé Česko čte dětem* a Městské knihovny v Českém Těšíně. Ta kontaktovala spřátelené knihovny v Moravskoslezském a Olomouckém kraji a postupně se do kampaně začaly zapojovat knihovny z celé České republiky. V prvních letech byl projekt pod záštitou SKIP ČR, který uhradil materiály pro veškeré zúčastněné knihovny; těch tehdy bylo

⁵⁶O projektu [online]. c2010-2015, [cit. 2016-03-23], s. 1. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>

⁵⁷HERMAN, Mik. Hanka Hanáčková a Mirka Čápová – Cena Hanse Christiana Andersena 2013. In: *čítárny.cz* [online]. 06. 03. 2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://citarny.cz/index.php/ceny/ceny-ve-svete/4679-hanka-hanackova-a-mirka-capova-cena-hanse-christiana-andersena>

⁵⁸ČÁPOVÁ, Mirka – Hanáčková, Hana. *Tisková zpráva k noci s Andersenem 2015*. Uherské Hradiště: Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana, 10. 03. 2015, s. 1. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz/ke-stazeni.html>

zhruba 300.⁵⁹ V dnešní době *Škola naruby* stále funguje, i když v menším měřítku. V roce 2015 se zapojilo 39 knihoven.⁶⁰

Děti po celý rok pozorují čtení ve své rodině a zapisují, kdo četl a jak dlouho do speciálních žákovských knížek – Deníčků pro děti a rodiče. Dané knížky děti známkuje, mohou psát pochvaly a kreslit obrázky. Čtyřikrát v roce pak probíhá v knihovně tzv. třídní schůzka, kde si děti prohlídnou nové knížky, zúčastní se soutěží, sdělují si dojmy z četby a ukazují si své deníčky a obrázky. Na konci roku pak knihovna nejpůsobivější čtenářské deníky odmění.⁶¹

3.4 Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka

Na budování vztahu ke knize již od počátku povinné školní docházky se zaměřuje projekt SKIPu *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka*. Vznikl pod vedením Ivany Hutařové v Národní pedagogické knihovně Komenského a letos probíhá již osmý ročník. Hlavní myšlenkou je oceňovat prvňáčky za jejich snahu a boj s písmeny speciální knížkou a naučit je navykout si na návštěvu knihoven.⁶² Žáci jsou přihlašováni veřejnou knihovnou v místě svého bydliště ve spolupráci se školou. Knihovna s dětmi pracuje nad rámec obvyklých aktivit, vždy od prosince do května pořádá akce podporující dětské čtenářství – společná čtení, besedy s tvůrci knih a ilustrátory, knižní výstavy a podobně. Nejpilnější účastníci projektu obdrží jako odměnu knihu, která byla vytvořena speciálně pro tuto událost a nelze ji zakoupit v knihkupectví. Titulem pro ročník 2015/2016 je kniha Kláry Smolíkové ilustrovaná Bárou Buchalovou *Knihožrouti*.⁶³ V minulých letech byly využity tituly *Housličky pro medvěda* od Jiřího Žáčka, *Abeceda* Magdaleny Wagnerové, *Všelijaké řečičky pro kluky a holčičky* básníka Radka Malého či *Komu patří škola* od Miloše Kratochvíla. Počet dostupných knih byl omezen, odměněny mohly být pouze některé děti, nyní však, díky

⁵⁹*Škola naruby* [online]. c2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.knihovnatesin.cz/skola-naruby>

⁶⁰*Seznam zúčastněných knihoven 2015* [online]. c2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.knihovnatesin.cz/skola-naruby>

⁶¹*Škola naruby* [online]. c2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.knihovnatesin.cz/skola-naruby>

⁶²HUBATKOVÁ SELUCKÁ, Helena. *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka a Ivana Hutařová* [online]. c2009-2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.kjm.cz/uz-jsem-ctenar>

⁶³*Projekt Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka 2015/2016* [online]. c2010-2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/projekt-uz-jsem-ctenar-knizka-pro-prvnacka>

spolupráci s nakladatelstvím Triton a projektem *Čtení pomáhá*, je možnost si další kusy dokoupit za symbolickou cenu 20 Kč/kus.⁶⁴

3.5 *Čtení pomáhá*

Unikátním projektem je *Čtení pomáhá*, který nejenže podporuje rozvoj čtenářství, ale zároveň také dětem umožňuje podílet se na charitativní činnosti. Zdeněk Svěrák, mimo jiné člen odborné poroty *Čtení pomáhá*, popsal své důvody podpory této akce slovy: „Projekt *Čtení pomáhá* je důmyslný. Spojuje pobídku ke čtení s pobídkou k dobrým skutkům, a to formou hravé soutěže. A využívá při tom jejich počítačové gramotnosti. Myslím si, že i dnešní internetové děti mají v duši místo pro pomoc postiženým nebo starým. Ta hra míří na toto místo a chce ho zvětšit. Vyvrací vlastně staré rčení o tom, že nelze honit dva zajíce najednou. Tady je chycení zajíce solidarity podmíněno chycením zajíce knížek. A všechny knížky, které jsme vybrali, za tu honičku stojí.“⁶⁵

Jedinec se zaregistruje na webových stránkách www.ctenipomaha.cz a projde krátkým testem potvrzujícím znalost knihy, kterou si vybral z doporučených titulů. Nabídka knih je pestrá, v každé kategorii (rozděleno podle věku dítěte na 1.–5. třídu, 6.–9. třídu a střední školu) je víc než 120 knih, jež vybírá odborná porota. Za splnění tohoto testu získá dítě kredit 50 korun, ten však neslouží jeho osobní potřebě, nýbrž je určen pro některou z nabídnutých charitativních akcí. Charity jsou vybírány ve spolupráci s Fórem dárců, neziskovými organizacemi a partnery, ročně je takto podpořeno přes 100 akcí celkovou sumou 10 miliónů korun.⁶⁶ Do projektu se jako mediální partneři zapojily Česká televize, MF DNES, Lidové noviny, iDnes.cz, Lidovky.cz, Frekvence 1 a Evropa 2.⁶⁷

Iniciátorem a donátorem *Čtení pomáhá* je Martin Roman, který ke svým cílům dodává: „Myslím, že je správné pomáhat potřebným a vést k tomu od malička i děti. A když jsem viděl studii PISA, jak špatně na tom jsou v průměru české děti s porozuměním čtenému textu, napadlo mě pokusit se skloubit obojí dohromady.“⁶⁸ V současné době už bylo díky tomuto nápadu rozděleno přes 39 milionů korun

⁶⁴HUBATKOVÁ SELUCKÁ, Helena. *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka a Ivana Hutařová* [online]. c2009-2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.kjm.cz/uz-jsem-ctenar>

⁶⁵Odborná porota [online]. c2015, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.ctenipomaha.cz/cs/porota>

⁶⁶Unikátní projekt „*Čtení pomáhá*“ povede děti ke čtení i pomoci druhým. 10. 03. 2011 [cit. 2016-03-23], s. 4. Dostupné z: <http://www.zs25plzen.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=1910>

⁶⁷O projektu [online]. c2015, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.ctenipomaha.cz/cs/o-projektu>

⁶⁸Odborná porota [online]. c2015, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.ctenipomaha.cz/cs/porota>

charitám, přečteno víc než 900 tisíc knih a dohromady bylo registrováno zhruba 210 tisíc jedinců.⁶⁹

3.6 Čte(Sy)Rád

ČTENářův Sympatický RÁDce neboli Čte(Sy)Rád, je projektem studentů Kabinetu informačních studií a knihovnictví (KISK) Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Vznikl roku 2009 ve spolupráci s Ústřední knihovnou FF MU a je financován z grantu Ministerstva kultury. Jedná se o online elektronickou databázi, jež si klade za cíl doporučovat co nejkvalitnější, nejčtivější a nejzajímavější knižní tituly. V dnešní době, kdy knižní produkce nabízí nespočet nových knih, je stále těžší se zorientovat, lidé ztrácejí chuť v tomto kvantu titulů hledat „ten pravý“. A právě proto vznikl Čte(Sy)Rád. Každému poskytuje nabídku knih vytvořenou přímo pro něj, ať už se jedná o zkušené čtenáře, tápající a hledající, či zatvrzelé nečtenáře. Tento rádce nabízí pět kategorií výběru: Nejčtivější napříč žánry, Statistický TOP, Literární ceny, Nová krev a Znamé osobnosti doporučují.⁷⁰

Knižních databází a systémů na doporučování knih existuje již několik, ovšem tento projekt chce oslovit širší spektrum potencionálních čtenářů. „Chybí zde tedy určitá stálice v oblasti elektronického doporučování četby, která by byla důvěryhodným garantem doporučovaných textů ve smyslu jejich čtivosti a lákavosti pro čtenáře. Žádný z již fungujících projektů není v tomto smyslu koncipován stejně jako Čte(Sy)Rád. Současné systémy doporučující literaturu vycházejí většinou z obecných předpokladů nebo názorů samotných čtenářů, které jsou velmi subjektivní. Naše databáze naopak vychází z dlouhodobým studiem podložených názorů a zkušeností literárních vědců a specialistů na konkrétní žánry a z dalších důvěryhodných zdrojů, jako jsou nejruznější literární ocenění či výsledky statistik.“⁷¹

3.7 LiStOVáNí

LiStOVáNí vzniklo jako nápad studentů herectví Lukáše Hejlíka, Věry Hollé a Pavla Oubrama v roce 2004. Formou scénického čtení herci interpretují vybrané knihy za použití rekvizit, kostýmů a hudby, čímž se snaží poukázat na atraktivitu četby a zvětšit

⁶⁹O projektu Čtení pomáhá [online]. c2015, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.ctenipomaha.cz/>

⁷⁰O projektu ČTESYRÁD: ČTENářůvSympatickýRÁDce [online]. c2009-2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.ctesyrad.cz/o-projektu-ctesyrad>

⁷¹HAVLOVÁ, Lenka a kolektiv. Čte(Sy)Rád – ČTENářůvSympatickýRÁDce[online]. 7. 11. 2009, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/ctesyrad-ctenaruv-sympaticky-radce>

zájem o literaturu. Poutavá forma divadelního představení s knihou v ruce oslovuje děti i dospělé, herci předvádí díla současná i klasická, českých i zahraničních autorů, prozaické tituly, ale také kuchařky či životopisy, snaží se přicházet s různými žánry a zvětšovat svůj záběr.⁷²

Projekt má pět stálých scén v Praze, Brně, Českých Budějovicích, Havlíčkově Brodě a Bratislavě, přičemž ročně je odehráno zhruba 300 představení v 80 českých městech.⁷³ Herci přijíždí do knihoven, škol, divadel, kulturních domů či jiných prostor a v 35 až 60 minutách (záleží na věku obecenstva) předvedou neotřelým způsobem vybranou knihu.⁷⁴ Daří se jim úspěšně zaujmout dnešní mládež, jak zmiňuje Lukáš Hejlík:⁷⁵ „Slyšet před představením hlášky typu: ‚Jako to víš, že nebudu poslouchat.‘ A pak vidět, jak se ti samí kluci smějí, rdí se při intimních scénách, jak je to i přes jejich původní odhodlání vzdorovat vezme. Neříkám, že ten den se z nich stane knihomol. Ale myslím, že k čtenářství přispíváme prostě jen tím, že jim ukazujeme, že to není nuda. Mají ke knížce důvěru. A knihovna? Která pro puberťáky znamená něco jako klášter? Ta je pak pro ně najednou vlastně docela v pohodě, jak by řekl ten stejný kluk, kterýho jsem citoval výš.“

Za podporu a šíření četby získalo *LiStOVáNí* záštitu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a za mimořádný přínos v oblasti propagace čtenářství obdrželo cenu Nadace Český literární fond.⁷⁶

⁷²ŠIMKOVÁ, Gabriela – PĚŘŠALOVÁ, Lucie. *Lukáš Hejlík: „Zažil jsem v životě různé kotrmelce, ale LiStOVáNí jde zatím se mnou jako ten vůbec nejvěrnější partner.“* [online]. 04. 06. 2011, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/lukas-hejlik-listovani>

⁷³*Co je to LiStOVáNí?* [online]. c2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.listovani.cz/clanky-listovani/co-je-to-listovani.html>

⁷⁴*Obecné informace* [online]. c2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.listovani.cz/listovani-pro-skoly/obecne-informace.html>

⁷⁵ŠIMKOVÁ, Gabriela – PĚŘŠALOVÁ, Lucie. *Lukáš Hejlík: „Zažil jsem v životě různé kotrmelce, ale LiStOVáNí jde zatím se mnou jako ten vůbec nejvěrnější partner.“* [online]. 04. 06. 2011, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/lukas-hejlik-listovani>

⁷⁶*Obecné informace* [online]. c2016, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.listovani.cz/listovani-pro-skoly/obecne-informace.html>

4. Rosteme s knihou

V roce 2005 vznikl z iniciativy Svazu českých knihkupců a nakladatelů a jeho společnosti Svět knihy, s. r. o., projekt, který nese název *Rosteme s knihou*. Jedná se o propagační kampaň, která má vést ke zvýšení čtenářské gramotnosti u dětí a mládeže. Mezi hlavní cíle této akce patří podpora četby knih v České republice, prohlubování literárního vzdělání dětí, budování či zlepšování jejich vztahu k literatuře, rozvoj čtenářské, ale také kulturní vyspělosti a zlepšování komunikačních schopností. Těchto výsledků se snaží dosáhnout pomocí několika dílčích projektů (pravidelných i jednorázových) – jedná se o různé druhy soutěží, autorské besedy, knižní výstavy, provoz webových stránek apod. Kampaň můžeme shledávat přitažlivou nejen pro děti, ale také pro jejich rodiče, pedagogy a knihovníky, nabízí jim totiž podporu a podklad pro práci s dětmi a možnost jim poutavě a neobvykle ukázat atraktivitu literatury.⁷⁷

Organizátoři *Rosteme s knihou* spolupracují s profesními a mediálními organizacemi a subjekty. Dochází tak k vzájemnému propojení a kooperaci partnerů z různých oblastí, kteří mají společný zájem na propagaci četby a zvyšování čtenářské gramotnosti. Sami často vyvíjejí aktivity se zaměřením na rozvoj čtenářství u dětí a mládeže, vzájemnou propagací a spoluprací pak společně upozorňují na důležitost četby jako takové. Aktuálně kampaň spolupracuje s 50 partnerskými subjekty, které uvádíme v přílohách (Příloha č. 1)⁷⁸

Kampaň *Rosteme s knihou* se angažuje i v nadnárodním měřítku, konkrétně členstvím v mezinárodní neziskové organizaci EU READ. Tato skupina sdružuje evropské organizace, které se věnují podpoře četby. Jednotliví členové si vzájemně předávají znalosti a zkušenosti a snaží se společně vymýšlet nové koncepty a strategie propagace četby knih.⁷⁹

⁷⁷ Kampaň na podporu četby knih *Rosteme s knihou* [online]. c2007, [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://www.svetknihy.cz/cz/menu/rosteme-s-knihou/>

⁷⁸ *Přehled aktivit leden – červenec 2015*. Interní dokument kampaně *Rosteme s knihou*. Zasláno Danou Kalinovou autorce diplomové práce dne 11. 3. 2016, s. 4.

⁷⁹ *About EU READ* [online]. c2016, [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://www.euread.com/about/>

4.1 Čtenář na jevišti

Jednou z aktivit kampaně *Rosteme s knihou* je projekt *Čtenář na jevišti*. Poprvé byl realizován v roce 2013 jako součást evropské akce *Reading Aloud, Reading Together 2013* (překládáno jako „Čteme nahlas, čteme spolu“). Ohlas byl nad očekávání velký, proto se organizátoři rozhodli zařadit jej mezi své pravidelné aktivity. Nyní má za sebou již tři ročníky, poslední proběhl na konci roku 2015, pět finalistů se svými inscenacemi vystoupilo 16. prosince 2015 v divadle Minor.⁸⁰

Stejně jako ostatní projekty kampaně má *Čtenář na jevišti* v první řadě motivovat děti a mládež k četbě knih. K docílení této vize byla zvolena forma scénického čtení. Tato metoda má děti přivést k hlubšímu poznání textu, schopnosti ho lépe analyzovat, pokusit se o vlastní interpretaci a v neposlední řadě si vyzkoušet přepracování na scénář a následnou dramatizaci.⁸¹ Barbora Pavlovská, jedna z organizátorů kampaně *Rosteme s knihou*, pro časopis *Týden* uvedla, že „čtení nahlas nemusí být chápáno jen jako předčítání pohádek rodičem dítěti. Číst nahlas si mohou i děti mezi sebou.“⁸²

Projektu se mohou zúčastnit nejrůznější skupiny dětí a mladých lidí – ať už školní třídy, literárně-dramatické obory, divadelní soubory, zájmová sdružení, či jiné kolektivy. Podmínkou je, že nesmí přesáhnout věkovou hranici 15 let, a dále vedení pedagoga, knihovníka atp. Soubory mají za úkol zpracovat do podoby scénického čtení libovolný literární text (úryvek, pasáž). Výsledná inscenace nesmí přesáhnout 15 minut a jednotlivé kolektivy ji v podobě videozáznamu zasílají organizátorům, kteří poté vyberou 5 nejzdařilejších představení pro finále v pražském divadle Minor. V roce 2015 se do soutěže zapojilo celkem 109 souborů.⁸³

Celý koncept velmi připomíná projekt *LiStOVáNí*, který patří mezi partnery kampaně *Rosteme s knihou* – například při finále *Čtenáře na jevišti 2015* mohly děti zhlédnout představení *Bláznivá teta a já*, které si připravili právě herci z *LiStOVáNí*.

⁸⁰ *Čtenář na jevišti* [online]. c2007-2015, [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/ctenar-na-jevisti-2015-vyhlaseni-projektu-abh2766/>

⁸¹ Tamtéž.

⁸² PAVLOVSKÁ, Barbora. Kampaň Rosteme s knihou zaujala učitele i děti. In: *týden.cz* [online]. 31. 7. 2015, [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/literatura/kampan-rosteme-s-knihou-zaujala-ucitele-i-deti_350639.html

⁸³ *Čtenář na jevišti* [online]. c2007-2015, [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/ctenar-na-jevisti-2015-vyhlaseni-projektu-abh2766/>

4.2 Spisovatelé do škol

Projekt *Spisovatelé do škol* byl poprvé realizován roku 2008 a od roku 2011 probíhá každoročně a se stále větším počtem nejen zúčastněných škol, ale i autorů. Cílem je zprostředkovat dětem a mládeži setkání se spisovatelem a ilustrátorem, a to prostřednictvím besed a autorských čtení. Autoři přijíždí do vybraných škol a oslovují mladší i starší žáky, diskutují s nimi, děti mají možnost blíže poznat práci autorů a proces vzniku knihy.⁸⁴ V roce 2015 bylo do projektu zapojeno 9 autorů, kteří pořádali besedy, čtení, dílny a workshopy v 18 základních školách; celkem oslovili téměř 970 dětí.⁸⁵ Během pěti let fungování této akce se do ní zapojila známá spisovatelská jména jako například Jana Šrámková, Radek Malý, Miloš Kratochvíl, Ivona Březinová, Petr Stančík či Daniela Fischerová.⁸⁶

Projekt byl roku 2014 doplněn o *Poezii do škol*. Herci Marie Štípková a Ivan Lupták navštívili 4 gymnázia a zdramatizovanou formou studentům představili texty Jiřího Koláře. Žáci se dozvěděli informace o procesu tvorby básní a o díle tohoto významného českého básníka, který by roku 2014 oslavil sté narozeniny.⁸⁷ Akce byla zopakována i roku 2015.

4.3 Čtením k demokratickému myšlení

Další aktivitou kampaně *Rosteme s knihou* je *Čtením k demokratickému myšlení*. Jedná se o nejnovější projekt, jehož pilotní verze se uskutečnila roku 2014. Snaží se přivést mládež k přemýšlení nad texty, které se týkají celospolečenských témat. Organizátoři chtějí poukázat na nutnost umu analýzy textu, schopnosti zamyslet se nad argumenty autora, používání kritického myšlení při čtení. Cílovou skupinou projektu jsou středoškolští studenti, v roce 2014 bylo uskutečněno 6 besed, které připravil Matěj Chytil ve spolupráci s Centrem občanského vzdělávání.⁸⁸ „Chce upozornit na nutnost

⁸⁴ *Spisovatelé do škol* [online]. c2007-2015, [cit. 2016-02-19]. Dostupné z:

<http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/spisovatele-do-skol/>

⁸⁵ *Přehled aktivit leden – červenec 2015*. Interní dokument kampaně *Rosteme s knihou*. Zasláno Danou Kalinovou autorce diplomové práce dne 11. 3. 2016, s. 2.

⁸⁶ *Spisovatelé – zapojení 2011 – 2015*, interní dokument kampaně *Rosteme s knihou*. Zasláno Danou Kalinovou autorce diplomové práce dne 11. 3. 2016, s. 1.

⁸⁷ *Spisovatelé do škol* [online]. c2007-2015, [cit. 2016-02-19]. Dostupné z:

<http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/spisovatele-do-skol/>

⁸⁸ *Čtením k demokratickému myšlení* [online]. c2007-2015, [cit. 2016-02-19]. Dostupné z:

<http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/ctenim-k-demokratickemu-mysleni/>

umět text analyzovat, přemýšlet nad argumenty autora a umět odhalit populistické pasáže,“ říká o projektu organizátorka Barbora Pavlovská.⁸⁹

4.4 Literární a čtenářské soutěže

Mezi další aktivity kampaně patří literární a čtenářské soutěže. Těch proběhlo v minulých letech hned několik, zmiňme například *Kniha v hlavní roli*, která se uskutečnila v roce 2015. Soutěžící museli napsat příběh, v němž hraje hlavní roli kniha.⁹⁰ Soutěžilo se ve třech věkových kategoriích a celkem bylo vysbíráno 2506 příspěvků.⁹¹

Nyní aktuální akcí je literární soutěž na téma „Město jako literární kulisa“. Účastníci mají za úkol napsat povídku, v níž má důležitou roli město, ať už reálné, či fiktivní. Opět se soutěží ve třech věkových kategoriích a vyhlášení proběhne na knižním veletrhu Svět knihy v květnu letošního roku.⁹²

4.5 Webové stránky

Důležitou součástí kampaně je provoz webových stránek. Oficiální informační stránky www.rostemesknihou.cz jsou věnovány primárně rodičům, pedagogům a knihovníkům a nabízí aktuality o kampani, tipy na knihy, literární informace a novinky z České republiky i ze světa, popis jednotlivých aktivit kampaně, seznam sponzorů, kontakty apod.

Další webovou stránkou je www.rostik.cz. Jedná se o knižní web pro děti, kterým provází kluk Rostík. Děti od něj získají knižní tipy, můžou si s ním zahrát hry a zúčastnit se soutěží.

4.6 Putovní výstavy

Kampaň *Rosteme s knihou* pořádala několik let také putovní výstavy, a to především v knihovnách po celé České republice. Většinou byly spojeny s komiksem (Komiksy

⁸⁹ PAVLOVSKÁ, Barbora. Kampaň Rosteme s knihou zaujala učitele i děti. In: *týden.cz* [online]. 31. 7. 2015, [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/literatura/kampan-rosteme-s-knihou-zaujala-ucitele-i-deti_350639.html

⁹⁰ *Kniha v hlavní roli – literární soutěž* [online]. 23. 3. 2015, [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/kniha-v-hlavni-rol-i-literarni-soutez-abg2447/>

⁹¹ *Kniha v hlavní roli* [online]. 07. 4. 2015, [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/kniha-v-hlavni-rol-i-abg2545/>

⁹² *Literární soutěž* [online]. 09. 2. 2016, [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/literarni-soutez-aa2995/>

z časopisu ABC, Komiks vs. ilustrace, Komiks nejen v komiksu, Antonín Dvořák v komiksu a Moje volba – tištěná nebo elektronická kniha?). Tato činnost však byla vzhledem ke stavu zapůjčovaných předmětů ukončena.⁹³

4.7 Souboj čtenářů

Projektem, kterým se v diplomové práci budeme zabývat detailněji a soustředíme na něj i výzkum, je *Souboj čtenářů*. Jedná se o soutěž ve znalosti obsahu knih vytvořenou kampaní Rosteme s knihou. Je určena žákům 6. tříd základních škol a odpovídajícímu ročníku gymnázií (Prima).⁹⁴ Organizátoři tuto věkovou skupinu nevybrali náhodně, jak uvedla B. Pavlovská pro časopis Týden: „Soutěž ve znalosti obsahu knih je určena pro žáky 6. tříd – proto, že podle průzkumů dnes většina dětí ve věku kolem deseti let přestává aktivně číst krásnou literaturu.“⁹⁵ Podobný názor zastává L. Lederbuchová⁹⁶, u ní se můžeme dočíst, že „se v pubescenci čtenářství ocitá v krizi, dnes také stále se zvyšující konkurencí audiovizuálních médií.“ Jaroslav Toman⁹⁷ komentuje pubescenci jako „věkové období, ve kterém se rozhoduje o perspektivách mladého čtenáře, o jeho celoživotní čtenářské kulturnosti, retardaci nebo dokonce nečtenářství.“ Pokusit se o rozvoj čtenářství je tedy vhodné právě u dětí tohoto věku. Cílem soutěže je zvyšování čtenářské gramotnosti a motivace dětí k četbě knih. Projekt chce vést žáky nejen k individualitě, ale také ke schopnosti kolektivní spolupráce. Učí se analytickému čtení, efektivnímu vedení čtenářského deníku a lepšímu porozumění textu.

Koncept soutěže vychází ze švýcarského projektu *La bataille des livres* (česky „Bitva knih“). První kolo *Souboje čtenářů* bylo vyhlášeno roku 2010 a zúčastnily se ho tři školní kolektivy z Prahy.⁹⁸ Rok od roku je zájem o soutěž větší, do posledního, šestého, ročníku (2015) se zapojilo 69 tříd. Organizátoři dokonce museli několik

⁹³ *Putovní výstavy* [online]. c2007-2015, [cit. 2016-02-19]. Dostupné z:

<http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/putovni-vystavy/>

⁹⁴ *Souboj čtenářů* [online]. c2007-2015, [cit. 2016-02-21]. Dostupné z:

<http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/souboj-ctenaru/>

⁹⁵ PAVLOVSKÁ, Barbora. Kampaň Rosteme s knihou zaujala učitele i děti. In: *týden.cz* [online]. 31. 7. 2015, [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/literatura/kampan-rosteme-s-knihou-zaujala-ucitele-i-deti_350639.html

⁹⁶ LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha – O čtenářství jedenáctiletých*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 21.

⁹⁷ TOMAN, Jaroslav. *Dětské čtenářství a literární výchova*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 1999, s. 8.

⁹⁸ *Souboj čtenářů* [online]. c2007-2015, [cit. 2016-02-21]. Dostupné z:

<http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/souboj-ctenaru/>

posledních zájemců odmítnout, neboť počet kolektivů podléhá omezení (je třeba zajistit dostupnost a distribuci potřebných knih v dostatečném množství).⁹⁹

Začátkem roku 2015 obdržely jednotlivé školy balíček soutěžních titulů. Partnerem soutěže a zároveň distributorem knih byla společnost Knihcentrum.cz, díky které získaly školy až 30% slevu oproti maloobchodním cenám. Každá škola zakoupila pět titulů po pěti kusech, konkrétně se jednalo o knihy: *Prázdniny blbce č. 13* – Miloš Kratochvíl (Mladá fronta); *Kamo a já* – Daniel Pennac (Meander); *Ostrov v Ptačí ulici* – Uri Orlev (Práh); *Leť, Iris, leť* – Gill Lewisová (Albatros) a *Terezínské Ghetto – Tajemný vlak do neznáma* od Veroniky Válkové (Grada). Garantem, který má každoročně na starost výběr titulů, je Klub školních knihoven, jenž spolupracuje s dalšími knihovníky dětských oddělení veřejných knihoven. Vybrané knihy by měly odpovídat věkové kategorii, přičemž je nutné přizpůsobit náročnost a žánry textů různým čtenářským úrovním dětí v kolektivu, aby každý žák dokázal ve výběru najít knihu s dostatečným potenciálem jej zaujmout.¹⁰⁰

Každý zúčastněný má za úkol přečíst jeden z titulů (zde je klíčový přístup pedagoga, který se dostává do role konzultanta – pomáhá s výběrem vhodného textu pro každého jednotlivce s ohledem na jeho pohlaví, zájmy a čtenářskou gramotnost). Při četbě vybrané knihy si žák vede poznámky do bloku. Jedná se o jedinou povolenou pomůcku během soutěžního odpovídání na otázky, proto je jeho úloha stěžejní. Děti se díky strukturovanému zápisu učí pracovat s delšími texty, porozumět jim a vyhledávat v nich důležité informace, učí se číst analyticky a soustředěně. Kromě těchto individuálních příprav na soutěž, které mají vést k samostatnosti žáka, chce projekt vyvíjet také jistý socializační tlak, a to pomocí tvorby čtenářských skupin, kdy děti i s pedagogem diskutují o knihách a společně pak také odpovídají na soutěžní otázky.¹⁰¹

Soutěž se skládá ze dvou kol. Prvního se účastní všechny kolektivy online formou v průběhu dubna. Třídy společně co nejpřesněji odpovídají na 25 kvízových otázek v časovém limitu 30 minut. Do druhého kola pak postupuje pět nejúspěšnějších kolektivů. Následně vyberou ze svých řad deset zástupců, kteří se zúčastní finálového

⁹⁹ Závěrečná zpráva – *Souboj čtenářů 2015*. Interní dokument kampaně Rosteme s knihou. Zasláno Barborou Pavlovskou autorce diplomové práce dne 15. 6. 2015, s. 3.

¹⁰⁰ Závěrečná zpráva – *Souboj čtenářů 2015*. Interní dokument kampaně Rosteme s knihou. Zasláno Barborou Pavlovskou autorce diplomové práce dne 15. 6. 2015, s. 2-3.

¹⁰¹ Závěrečná zpráva – *Souboj čtenářů 2015*. Interní dokument kampaně Rosteme s knihou. Zasláno Barborou Pavlovskou autorce diplomové práce dne 15. 6. 2015, s. 2.

„živého souboje“ na veletrhu Svět knihy Praha, kde odpovídají na 25 otázek podávaných moderátorem pod dohledem odborné poroty.¹⁰²

V roce 2015 se do finále, které se konalo 15. května na mezinárodním knižním veletrhu a literárním festivalu Svět Knihy Praha, probojovalo Gymnázium z Prahy 9 (Špitálská 2), Jubilejní Masarykova ZŠ a MŠ z Třince (U Splavu 550); ZŠ Campanus z Prahy 4 (Jírovcovo náměstí 1782), ZŠ Šumperk (Šumavská 21) a Gymnázium a OA Orlová (Masarykova 1313), které se nakonec stalo absolutním vítězem *Souboje čtenářů 2015*. Než se žáci dozvěděli konečné výsledky soutěže, měli možnost seznámit se s Veronikou Válkovou, spisovatelkou a autorkou jednoho z vybraných titulů.¹⁰³

¹⁰² *O projektu Souboj čtenářů* [online]. 26. 1. 2015, [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/o-projektu-souboj-ctenaru-abi2422/>

¹⁰³ *Závěrečná zpráva – Souboj čtenářů 2015*. Interní dokument kampaně Rosteme s knihou. Zasláno Barborou Pavlovskou autorce diplomové práce dne 15. 6. 2015, s. 4-5.

VÝZKUMNÁ ČÁST

5. Metodologie výzkumu

Výzkumná část této práce je zaměřena na kampaň *Rosteme s knihou*, konkrétně na soutěž *Souboj čtenářů*. Cílem našeho výzkumu je určit míru efektivity tohoto projektu a zároveň zjistit subjektivní vztah dětí ke knize, frekvenci a kvalitu jejich čtenářské zkušenosti. Zvolili jsme kvantitativní metodu, formu dotazníkového šetření a testů společnosti SCIO, a opomíjíme kvalitativní část výzkumu. Cílovou skupinou jsou žáci 7. tříd (12–13 let), již se v roce 2015 zúčastnili *Souboje čtenářů*, jejich vrstevníci, kteří projektem neprošli, a také učitelé mající zkušenost s touto soutěží. Šetření proběhlo na školách, nikoli v domácím prostředí. Eliminujeme šetření mezi rodiči,¹⁰⁴ nezaměřujeme se na čtenářské zázemí v rodině, volnočasové aktivity dítěte či veřejné knihovny, našim cílem není například zjišťovat korelace mezi vzděláním rodičů a čtenářstvím dítěte, nýbrž jejich čtenářské návyky v souvislosti s účastí/neúčastí v *Souboji čtenářů*. Záměrně byl výzkum proveden se značným časovým odstupem od účasti v projektu, a to z důvodu zjištění jeho dlouhodobějšího efektu, nikoli pouze prvotních dojmů a působení. Rozdíl v odpovědích mezi skupinou zasaženou a nezasazenou kampaní jsme netestovali co do statistické významnosti, a to z důvodu příliš malého počtu respondentů.

Stanovili jsme si tyto výzkumné otázky:

- Má *Souboj čtenářů* dopad na čtenářskou gramotnost žáka?
- Motivovala účast v *Souboji čtenářů* žáka k četbě?
- Jsou mezi skupinou zúčastněných a nezúčastněných žáků v *Souboji čtenářů* signifikantní rozdíly ve vztahu k četbě?

Výzkum byl realizován v následujících formách:

- a) Dotazník – žáci; ohodnocení soutěže *Souboj čtenářů* (Příloha č. 3)

Dotazníkové šetření proběhlo začátkem roku 2016 na 3 školách – Gymnázium a Obchodní akademie, Orlová, p. o. (Sekunda A. – výhra ve finálovém kole v Praze), Základní a Mateřská škola Cihelní, Karviná, p. o. (skupina žáků ze 7. tříd – 6. místo v soutěži) a Základní škola a Mateřská škola Demlova 18, Olomouc, p. o. (skupina žáků

¹⁰⁴ Hlavním důvodem, proč jsme upustili od šetření mezi rodiči, byla obecně známá silná tendence v podobných výzkumech nadhodnocovat schopnosti vlastních dětí.

ze 7. tříd – 7. místo v soutěži). Tyto školy byly vybrány z důvodu účasti na projektu *Souboj čtenářů* v roce 2015, geografické blízkosti a v případě gymnázia v Orlové také z důvodu výhry v této soutěži. Celkem jsme oslovili 52 respondentů. Ti odpovídali na 6 otevřených otázek týkajících se jejich spokojenosti se soutěží a případných připomínek k průběhu.

b) Dotazník – učitelé; ohodnocení soutěže *Souboj čtenářů* (Příloha č. 4)

Za využití e-mailu bylo osloveno všech 69 pedagogů, již se v roce 2015 přihlásili se třídami do *Souboje čtenářů*. Rozeslaný dotazník obsahoval 12 otázek (otevřených i uzavřených) o jejich zpětné vazbě k tomuto projektu – způsoby začlenění účasti v soutěži do hodin, spokojenost s organizací a s výběrem knih, stupeň náročnosti motivace dětí k četbě, bezprostřední efekt soutěže na výuku apod. Z 69 oslovených jsme získali odpověď od 25.

c) Dotazník – žáci; vztah ke knize, frekvence a kvalita čtenářství (Příloha č. 5)

Dotazníkové šetření proběhlo u týchž respondentů jako v případě a), ovšem u každé z vybraných škol byl přidán kolektiv vrstevníků, kteří se projektu *Souboj čtenářů* nezúčastnili, z důvodu srovnání jejich vztahu k četbě. Celkem dotazník vyplnilo 112 respondentů.

Většina otázek byla převzata z publikace *České děti jako čtenáři*¹⁰⁵, v níž jsme se zaměřili na okruhy, u kterých předpokládáme nejsilnější vliv projektu *Souboj čtenářů*:

- čtenářské motivace, obliba čtení, frekvence čtení;
- čtenářské preference, získávání knih, oblíbení autoři/oblíbené žánry.

Při výzkumu *České děti jako čtenáři* byly otázky dítěti pokládány ve spolupráci s rodičem. Protože tento způsob šetření u nás nebyl možný a šetření probíhalo přímo ve třídách, byly některé otázky formulačně upraveny, aby byly snáze pochopitelné, a některé nově doplněny. Zároveň spoléháme na fakt, že náš testovaný vzorek spadá do horní věkové kategorie, tedy že v tomto věku jsou již respondenti schopni zodpovědět otázky, které by mladším kategoriím činily obtíže. Testování za přítomnosti rodičů bylo v šetření *České děti jako čtenáři* zvoleno u všech věkových kategorií mj. z důvodů komparativnosti výsledků mezi kategoriemi.

¹⁰⁵ PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014.

d) Test společnosti SCIO – čtenářská gramotnost žáků

Poslední částí výzkumu je testování čtenářské gramotnosti žáků. Testy byly poskytnuty k účelům této diplomové práce společnosti SCIO. Testování proběhlo online formou na stránce <http://testovani.scio.cz> v průběhu března 2016 na výše uvedených školách, opět v kolektivech zúčastněných/nezúčastněných dětí v *Souboji čtenářů*, dohromady se jednalo o 127 respondentů.

Test je adaptivní, otázky žák dostává vždy na základě předchozí odpovědi, čímž se mu postupně zpřesňuje úroveň. Úrovně, do kterých jsou žáci po dokončení v Individuální zprávě žáka přiřazeni a které odpovídají jejich dovednostem, je 6 – nečtenář, začátečník, průzkumník, objevitel, profík a specialista. Jejich detailní popisy uvádíme v přílohách (Příloha č. 2). Výsledky jsou vyhodnocovány v několika kategoriích: získávání informací (schopnost testovaného najít v různě složitém a dlouhém textu požadované informace/informaci), zhodnocení textu (schopnost posoudit obsah a formu různě dlouhého a obtížného textu, propojit ho s vlastní zkušeností), zpracování informací (schopnost celkového porozumění a interpretace textu, pochopení jeho hlavní myšlenky, analýza a syntéza obsahu) a celkové hodnocení testu.

6. Výsledky výzkumu

a) Dotazník – žáci; ohodnocení soutěže *Souboj čtenářů*

Na otázku *Co se ti na Souboji čtenářů líbilo?* žáci nejčastěji odpovídali, že se rádi seznámili s novými, neznámými knihami (17 ×). Velmi kladně také hodnotili práci v týmu, kolektivní zapojení se spolužáky (16 ×). Soutěž pro ně byla zábavou (6 ×), bavilo je napětí a celková atmosféra (6 ×). Jedinci, již se zúčastnili finále, ocenili možnost setkání se spisovatelkou jednoho z vybraných titulů Veronikou Válkovou (5 ×) a potěšila je návštěva Prahy (4 ×). Kromě obecného „Líbilo se mi vše“ (3 ×) recipienti také uváděli, že je soutěž motivovala více číst (3 ×) či že je dokonce k četbě přivedla (2 ×). Ocenili jiný způsob vedení k četbě než „na známky“ (2 ×) a zapojení nečtenářů (2 ×). Jako další klady soutěže uvedli neúčast ve škole díky finálovému kolu v Praze (2 ×), možnost koupě knih na veletrhu *Svět knihy* (1 ×), atraktivní formu vyplňování otázek online (1 ×) a zlepšení v práci s textem (1 ×).

V otázce *Je něco, co bys naopak změnil/a?* jednoznačně převažovala odpověď „ne“ (25 ×). Velmi často žáci, kteří se zúčastnili finále v Praze, zdůrazňovali nedostatečné prostory pro konání finálového kola na veletrhu *Svět knihy* (14 ×). 8 recipientů by přivítalo větší či jiný výběr knih, 3 by zvýšili počet zúčastněných osob ve finále (ne pouze výběr deseti nejlepších, ale celý kolektiv), 2 × se objevila odpověď, že by soutěž mohla být realizována i pro další ročníky, a 1 × návrh navýšení počtu postupujících kolektivů.

Další otázka směřovala ke *spokojenosti s tituly vybranými pro soutěž*. S obrovskou převahou recipienti odpovídali kladně (39 ×), knihy považovali za zábavné, poučné, přiměřené jejich věku. 11 × byla otázka zodpovězena poněkud rozporuplně, některé tituly zaujaly, ale některé nikoli – „ano i ne“, „jak které“ apod. Pouze dvakrát se objevila negativní odpověď.

V otázce *Přečetl/a jsi z vybraných knih více než jednu? Kolik a které?* se odpovědi jednotlivých škol rozcházely, na výsledcích můžeme pozorovat rozdílné strategie a přístupy. Kolektiv z Karviné měl knihy rozdělené a každý z žáků se soustředil převážně na svůj vybraný titul (15 ×), 4 × byly přečteny knihy dvě a jeden žák přečetl tři. Obdobně k tomu přistupoval kolektiv z Olomouce, žáci přečetli buď jednu (3 ×),

anebo dvě (2 ×) knihy. Naprosto odlišnou strategii můžeme zpozorovat u gymnázia z Orlové, kde pouze jeden žák přečetl dva tituly, ostatní buď tři (9 ×), čtyři (9 ×), či všech pět (8 ×).

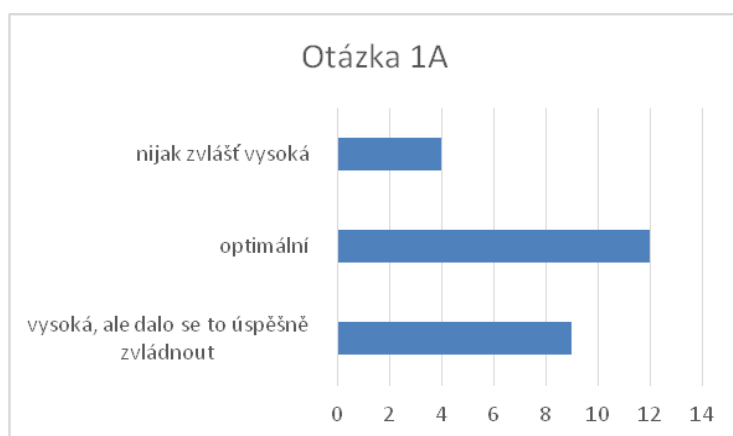
Na otázku *Zaujala tě některá kniha natolik, že sis od stejného autora přečetl/a další?* se naprostá většina vyjádřila negativní odpovědí (46 ×). Objevilo se ale 6 jedinců, kteří další titul vyhledali (jednalo se o knihy Veroniky Válkové a Miloše Kratochvíla).

Pokud by si žáci mohli vybrat, zda se soutěže znovu zúčastnit, 44 z nich by tak učinilo. 2 × byla uvedena možnost „možná“ a 5 × „ne“.

b) Dotazník – učitelé; ohodnocení soutěže *Souboj čtenářů*

Otázka č. 1: *Jak byste zhodnotil/a Souboj čtenářů v následujících ohledech?*

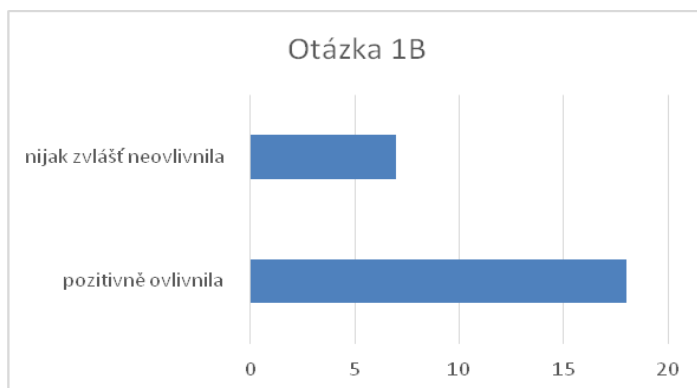
A. Náročnost časová a organizační, zátěž pro výuku

Graf č. 1

Nejvyšší počet oslovených pedagogů (12) považuje časovou a organizační náročnost soutěže za optimální. Část (9) ji hodnotí jako vysokou, ale úspěšně zvládnutelnou, část (4) za nijak zvlášť vysokou.

B. Bezprostřední efekt na výuku – práce se žáky v hodinách

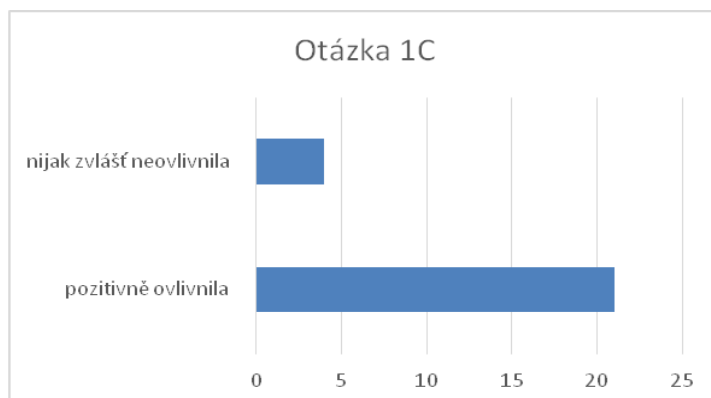

Graf č. 2

Dle názoru 18 respondentů soutěž ovlivnila práci se žáky v hodinách pozitivně. Druhou zvolenou odpovědí (7 ×) bylo „nijak zvlášť neovlivnila“. K této otázce byla možnost připojit komentář. Byly uvedeny tyto:

- Žáci dokážou lépe vyhledávat a zpracovávat informace.
- Byl poskytnut prostor o knihách mluvit, rozebírat je, motivovat k dalšímu čtení.
- Žáci zjistili, že kniha není nepřítel.
- Podpora debat o knihách, práce s texty (zmíněno opakovaně).
- Žáci ocenili nové knihy, ihned po obdržení se začeti.

C. Bezprostřední efekt na výuku – domácí příprava (četba) žáků

Graf č. 3

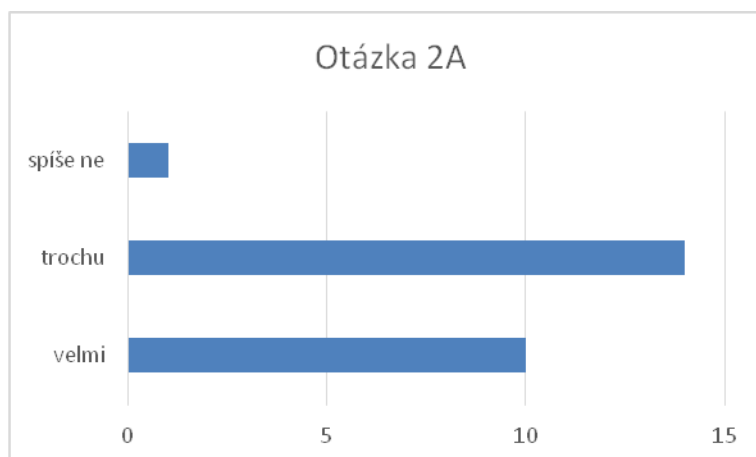
Účast v *Souboji čtenářů* dle 21 respondentů pozitivně ovlivnila domácí přípravu (četbu) žáků. Pouze 4 × se objevil názor, že tuto oblast nijak zvlášť neovlivnila.

Připojené komentáře:

- Častěji je prý doma napadne otevřít knihu.
- Zjistili, že je domácí četba výhodná – ať už z důvodu lepší slovní zásoby, či osvojení si pravopisných jevů.
- Měli zadáno část knihy na každou hodinu (zmíněno opakovaně).
- Žáci domácí přípravu v podobě četby soutěžních knih nedodržovali – často nepřečetli zvolenou část knihy, kterou měli mít do hodiny připravenou, čímž znemožňovali následnou debatu.

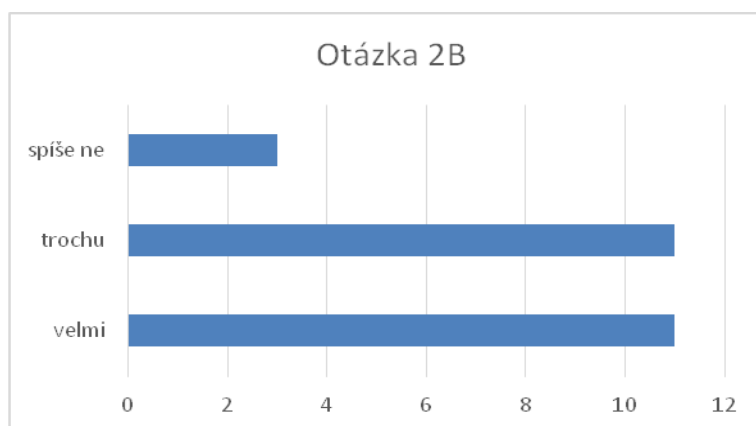
Otázka č. 2 *Akce Souboj čtenářů podle Vás (zaškrtněte stupeň dopadu):*

A. Zvýšila čtenářskou gramotnost žáků (porozumění textu).

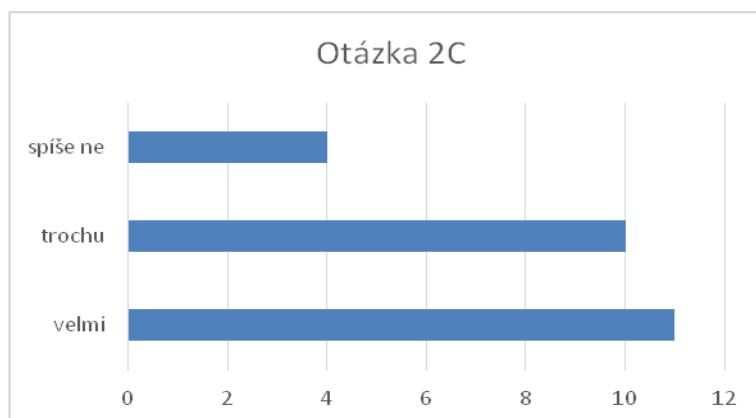
Graf č. 4

B. Zlepšila schopnost porozumět struktuře příběhu a jeho vyprávění.

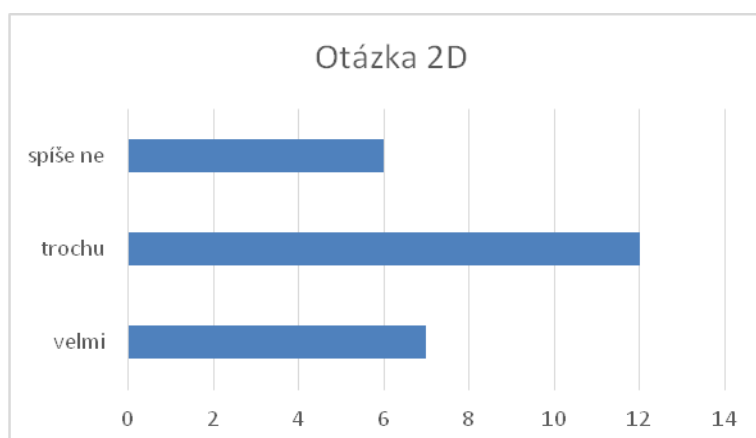
Graf č. 5

C. Zvýšila motivovanost dětí k četbě.

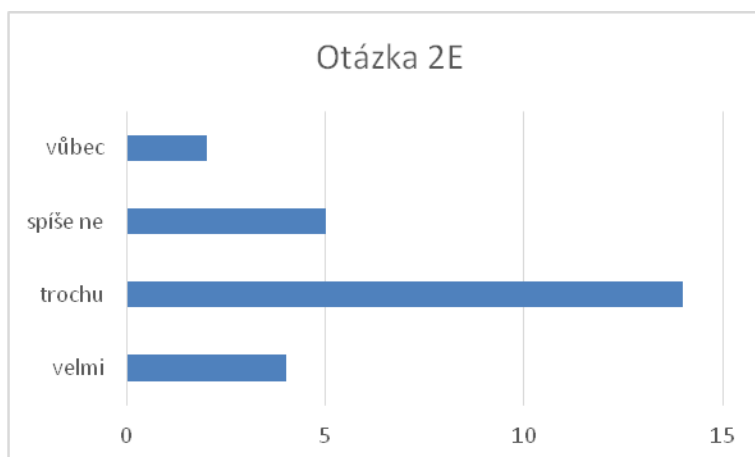
Graf č. 6

D. Zvýšila kvantitu (frekvenci) četby žáků.

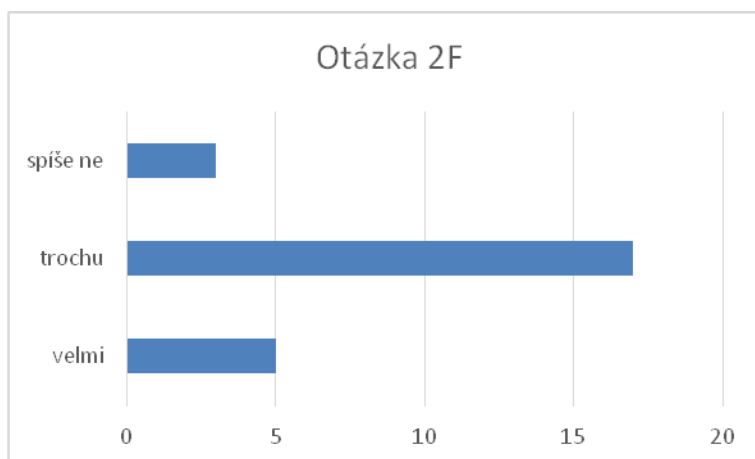
Graf č. 7

E. Pozitivně ovlivnila způsob, jakým si žáci vybírají volnočasovou četbu.

Graf č. 8

F. Zvýšila povědomí žáků o aktuální produkci beletrie (pro danou věkovou skupinu).

Graf č. 9

V téměř každé části dotazu č. 2 je nejfrekventovanější odpovědí „trochu“, výjimkou je otázka zlepšení schopnosti porozumět struktuře příběhu a jeho vyprávění, kde se možnost „velmi“ vyrovnala volbě „trochu“, a otázka zvýšení motivovanosti dětí k četbě, kde odpověď „velmi“ dokonce převládá. Nejvyšší stupeň dopadu *Souboje čtenářů* tedy pedagogové shledávají ve větší motivovanosti žáků ke čtení, ve všech ostatních oblastech většina z nich zpozorovala alespoň částečný vliv projektu, pouze u ovlivnění

způsobu, jakým si žáci vybírají volnočasovou četbu, se objevila také odpověď „vůbec“ (2 ×).

Otázka č. 3 Co považujete za hlavní klady této soutěže?

Většina respondentů (15) považuje za největší přínos soutěže možnost vedení diskuze o knihách, společné čtení, žáci si vyzkoušeli práci v kolektivu, kooperaci a soudržnost. Pochválen byl také výběr soutěžních knih (12 ×). Kladným shledávají pedagogové také vliv na motivaci žáků k četbě (10 ×) a jejich snahu o lepší práci s textem a porozumění textu (9 ×). Třikrát byla pochválena organizace soutěže, systém vedení poznámek, dále učitelé zmiňovali jako klady zapojení nečtenářů, netradiční pojetí výuky, výchovu k odpovědnosti žáků, motivaci v podobě cen, porovnání s jinými školami či nákup knih za rozumnou cenu.

Otázka č. 4 Je něco, co podle Vás mohli udělat organizátoři lépe?

Zde byly jednotlivé odpovědi poněkud odlišné. Mezi opakovaně zmiňované patřily problémy se vstupním připojením, přetížený web (4 ×), nespokojenost s otázkami – příliš detailní, jen fakta, málo otázek k porozumění textu (3 ×), nedostatečné prostory pro finálové kolo v Praze (2 ×) a skutečnost, že je soutěž pouze pro 6. třídu (2 ×). Dalšími připomínkami a doporučeními pro organizátory byly tyto:

- Nepodařilo se opětovné přihlášení školy (pro velký zájem).
- Rozdělit v soutěži gymnázia a základní školy.
- Dříve oznámit soutěžní tituly.
- Uspořádat zkušební kolo, pokusit se nenásilně propojit zúčastněné školy.
- Motivovat přímo děti emailem či se pokusit o lepší závěr soutěže pro nevýherce (diplom, uznání za účast).
- Postup více skupin do finálového kola.
- Vyhlášení výsledků online kola dopoledne, v době výuky, nikoli odpoledne.
- Neopakovat témata knih (dvakrát téma 2. sv. války).
- Větší jednoznačnost při otázkách a jejich vyhodnocování.

Otázka č. 5 Byl/a jste spokojen/á s výběrem knih? Napadá Vás nějaká, která Vám ve výběru chyběla?

Naprostá většina respondentů se vyjádřila kladně, s výběrem knih spokojena byla (18 ×). U odpovědí typu „celkem ano“ (6 ×) byly zmíněny zmatené pocity žáků z knihy

Kamo a já (3 ×) a již výše uvedený problém opakování stejného tématu ve dvou knihách.

Otázka č. 6 *Nastaly během soutěže krizové momenty?*

Nejčastějším krizovým momentem byl přetížený web při online kole (5 ×). Dva pedagogové shledali náročným udržet děti během soutěže motivované číst, dalšími nepříjemnými momenty byly chaos při odpovídání, čekání na „vyvrcholení“ soutěže, nervozita a příliš dlouhá doba, kdy děti držely titul doma (nechtěly číst).

Otázka č. 7 *Bylo náročné žáky do soutěže motivovat?*

Pro majoritu pedagogů nebylo náročné žáky do soutěže motivovat (18 ×), nebo alespoň většinu ne (2 ×). Pro 4 respondenty bylo obtížné žáky přesvědčit, že je knihy budou bavit. V další odpovědi učitel zmínil, že složité bylo spíše tuto motivaci udržet až do konce soutěže. Jednou bylo také uvedeno, že děti motivovala možnost cesty do Prahy.

Otázka č. 8 *Jakým konkrétním způsobem jste přípravu na soutěž začlenil/a do výuky?*

Přípravu na soutěž zařadili pedagogové do výuky různými způsoby:

- Do hodin literatury, kam si děti chystaly otázky a společně odpovídaly. (10 ×)
- Žáci četli tituly v čtenářských dílnách. (4 ×)
- Žáci si vedli čtenářské deníky a společně si do nich doplňovali informace. (4 ×)
- V hodinách diskuze. (3 ×)
- Domácí příprava, před soutěží představení knihy ostatním skupinám, následná diskuze.
- Všechny děti přečetly všechny knihy, před finálovým kolem uspořádání vlastní soutěže.
- Žáci se dobrovolně scházeli na nulté hodiny po dobu 5 týdnů a společně debatovali.
- Zařazení do hodin slohu, literatury, ale také suplovaných hodin.
- Konzultace, schůzky s pedagogem.

Otázka č. 9 *Měla soutěž bezprostřední efekt na Vaši další výuku v dané třídě? Začlenil/a jste např. do výuky po absolvování soutěže jiné/náročnější texty než obvykle? Změnil/a jste v některém ohledu způsob výuky?*

Bezprostřední efekt měla soutěž dle respondentů převážně v těchto oblastech:

- Žáky více baví číst a vést diskuzi o knihách, rozebírat je. (3 ×)

- Děti více čtou, lépe rozumí textu.
- Děti ztratily ostych, více debatují, chtějí se zúčastňovat také dalších soutěží.
- Aktivita ve čtenářských dílnách. (2 ×)
- Utužení kolektivu (jak ve vztahu žák–žák, tak žák–učitel).
- Žáci si chodí k pedagogovi více půjčovat knihy.
- Někteří vůbec poprvé přečetli celou knihu.
- Četba *Terezínského ghetta* motivovala k zakoupení *Deníku Anny Frankové* do školní knihovny.
- Individualizace výuky.

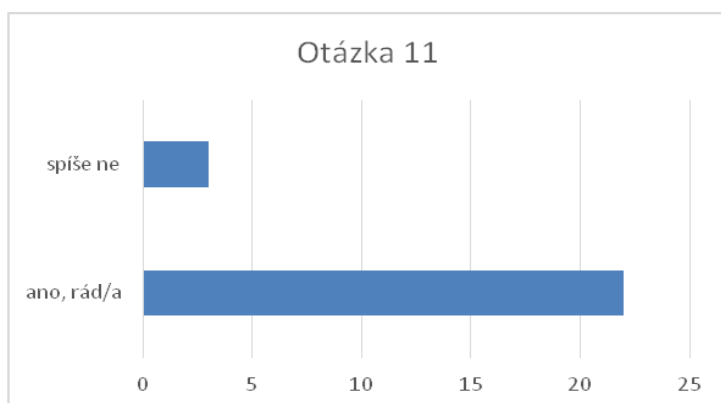
Otázka č. 10 *Zaznamenal/a jste reálný (pozitivní) dopad soutěže na studijní výsledky žáků?*

Graf č. 10

Nejčastěji se vyskytla odpověď, že ano, ale dílčí nebo jen u některých žáků (13 ×). Tři pedagogové dopad na studijní výsledky zaznamenali, ale zcela minimální, šest spíše žádný, dva zcela žádný a jeden respondent se vyjádřil, že nedovede posoudit.

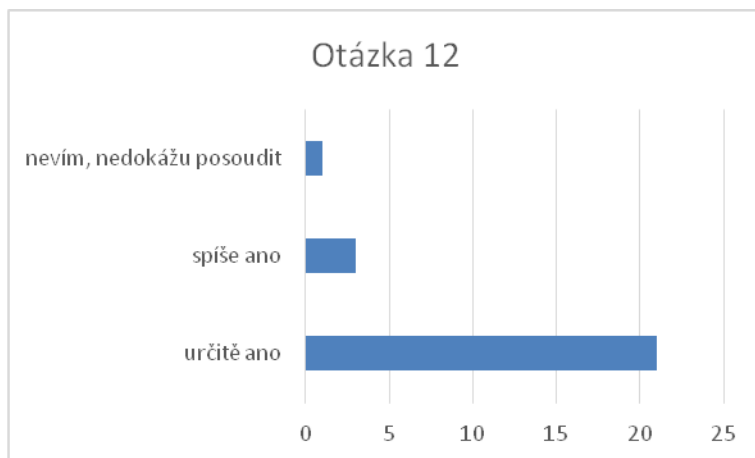
Otázka č. 11 *Zapojil/a byste se do projektu (např. s jinou třídou) znovu?*

Graf č. 11

Respondenti odpovídali pouze dvěma způsoby – 22 z nich by se znova do projektu zapojilo rádo, tři spíše ne.

Otázka č. 12 *Myslíte si, že jsou projekty na podporu čtenářství efektivní a že mají v naší (české) společnosti smysl?*

Graf č. 12

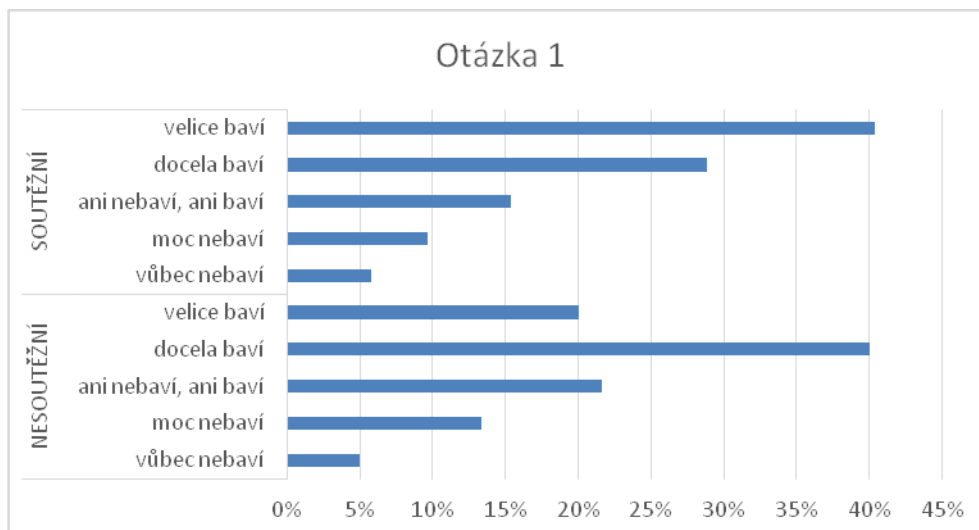
Naprostá většina (21) oslovených se domnívá, že projekty na podporu čtenářství určitě smysl mají. Tři uvedli, že spíše ano, a jeden respondent neví, nedokáže posoudit.

c) Dotazník – žáci; vztah ke knize, frekvence a kvalita čtenářství

Při vyhodnocování tohoto dotazníku jsme nepracovali s konkrétními počty odpovídajících, nýbrž s procenty nadřazeného celku (soutěžní/nesoutěžní), a to

z důvodu rozdílného počtu dětí v jednotlivých skupinách. Tabulky s výsledky zapojených škol uvádíme v přílohách (Příloha č. 6).

Otázka č. 1 *Baví tě čtení knih?*

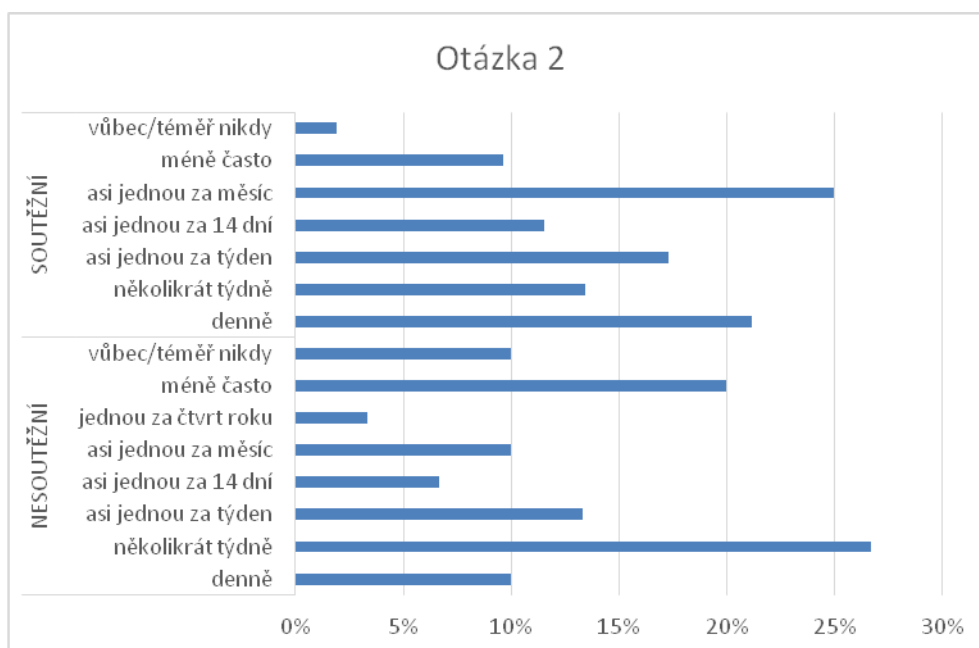

Graf č. 11

Ve skupině soutěžních dětí byla nejčastěji (ve 40 %) vybrána možnost „velice baví“, v nesoutěžní je ve stejné míře zastoupena odpověď „docela baví“. V obou skupinách bylo nejméně často zvoleno „vůbec nebaví“. Pokud tyto výsledky srovnáme s výzkumem *České děti jako čtenáři*¹⁰⁶, pozorujeme mírné difference. Zde bylo (ve věkové skupině 9–14 let) nejčastější odpovědí taktéž „docela baví“, jako v naší nesoutěžní skupině, ovšem nejméně frekventovanou možností (13 %) bylo „velice baví“.

¹⁰⁶ PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014, s. 18. ISBN 9788074914928.

Otázka č. 2 *Jak často čteš knihy kromě školních učebnic (i kromě čítanky)?*

Graf č. 12

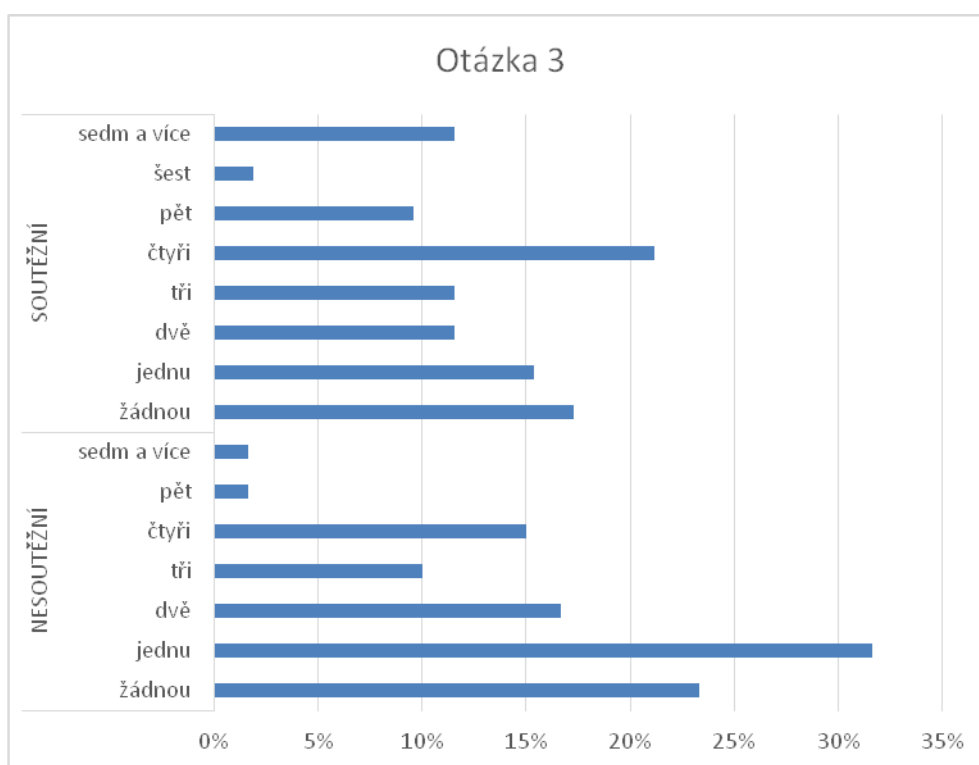
Více než 87 % soutěžních dětí sáhne po knize minimálně jednou za měsíc, kdežto u jejich vrstevníků, kteří projektem neprošli, se jedná o zhruba 65 %. Zajímavé je pozorovat možnost „vůbec/téměř nikdy“, která se u soutěžních dětí vyskytla pouze jednou, kdežto u nesoutěžních tvořila 10 % odpovědí. Vidíme zde tedy silnější tendence ke čtení knih u žáků, kteří prošli *Soubojem čtenářů*. V knize *České děti jako čtenáři*¹⁰⁷ odpovídaly děti této věkové kategorie v otázce frekvence četby přibližně uprostřed našich dvou skupin – zhruba 78 % z nich otevře knihu minimálně jednou za měsíc, 9 % vůbec/téměř nikdy. Nejčastější odpovědí bylo „několikrát týdně“, stejně tomu bylo i u našich respondentů.

Otázka č. 3 *Kolik knih kromě školních učebnic jsi přečetl/a od Vánoc?*

Otázku *Kolik knih kromě školních učebnic přečteš za měsíc?* jsme nahradili otázkou *Kolik knih kromě školních učebnic jsi přečetl/a od Vánoc?* Předpokládáme, že pro dítě bude tato časová jednotka (cca 1,5 měsíce) lépe představitelná a konkretizovatelná. Přitom jsme si vědomi toho, že frekvence četby v době vánočních svátků může významně stoupat, proto nebudeme odpovědi na tuto otázku primárně porovnávat s šetřením *České děti jako čtenáři*, ale pouze mezi našimi testovanými školami

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 19.

navzájem. Škálu odpovědí jsme oproti výzkumu *České děti jako čtenáři* navýšili z horních „tři a více“ na „sedm a více“, a to z důvodu prodloužení periody a jejího situování do povánočního času. Doplnili jsme ověřovací otázku (otázka č. 4): *Jmenuj všechny knihy (kromě učebnic) přečtené od Vánoc (pokud si nemůžeš vzpomenout, napiš název jen přibližně nebo knihu opiš slovy, např. „dobrodružný příběh dětí z letního tábora“ apod.)*. Tato otázka by měla pomoci eliminovat nadhodnocené odpovědi z otázky předchozí. Pokud respondenti tituly vyjmenovat nedokázali, upravili jsme jejich odpověď v otázce č. 3 odpovídajícímu počtu přečtených knih.

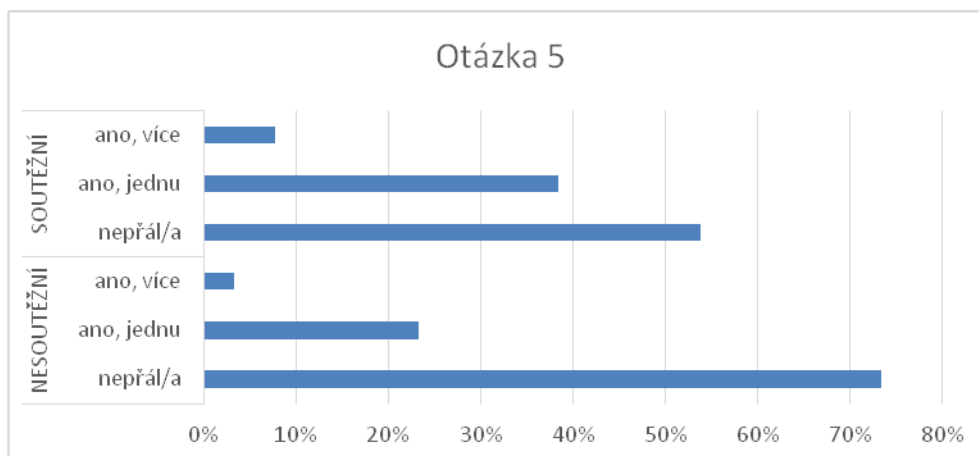

Graf č. 13

Z grafu vyplývá, že více knih přečetli od Vánoc děti ze skupiny účastníků *Souboje čtenářů*. Více než čtyři knihy přečetlo od Vánoc přes 43 % soutěžních dětí, nesoutěžních zhruba 18 %. více než 50 % z nesoutěžní skupiny nečetlo žádnou nebo jednu knihu, u soutěžních dětí se jedná o 32 %.

Otázka č. 5 *Přál/a sis k posledním Vánocům nějakou konkrétní knihu? Jakou?*

Tato doplněná otázka, opět časově motivovaná, by mohla ukázat na vztah dítěte ke knize jako takové, tedy zda je pro ně plnohodnotným darem, z nějž lze mít radost.

Graf č. 14

Většina respondentů v obou skupinách si žádnou knihu k Vánocům nepřála, u soutěžní se jednalo o 53 % výpovědí, u nesoutěžní o 73 %. Jednu či více knih si pod stromeček přálo více než 46 % soutěžních dětí, nesoutěžních 27 %.

Následující tři otázky nejsou výběrové, ale požadují po dítěti samostatnou specifikaci oblíbené knihy. Interpretace výsledků nebude kvantifikovatelná, ale doufáme nalézt náznaky posunu ve schopnosti dětí samostatně uvažovat o knize, porozumět příběhu, proniknout do jeho úrovně, pochopit jeho strukturu.

Otázka č. 6 *Jaká kniha tě v poslední době zaujala? Pokud si vzpomeneš, uveď název i autora.*

Ve skupině soutěžních dětí uvedlo knihu 88 %, v nesoutěžní 75 %, ostatní respondenti si buď na žádnou nevzpomněli, nebo neobjevili takovou, která by je zaujala.

Otázka č. 7 *Stručně popiš, o čem kniha byla.*

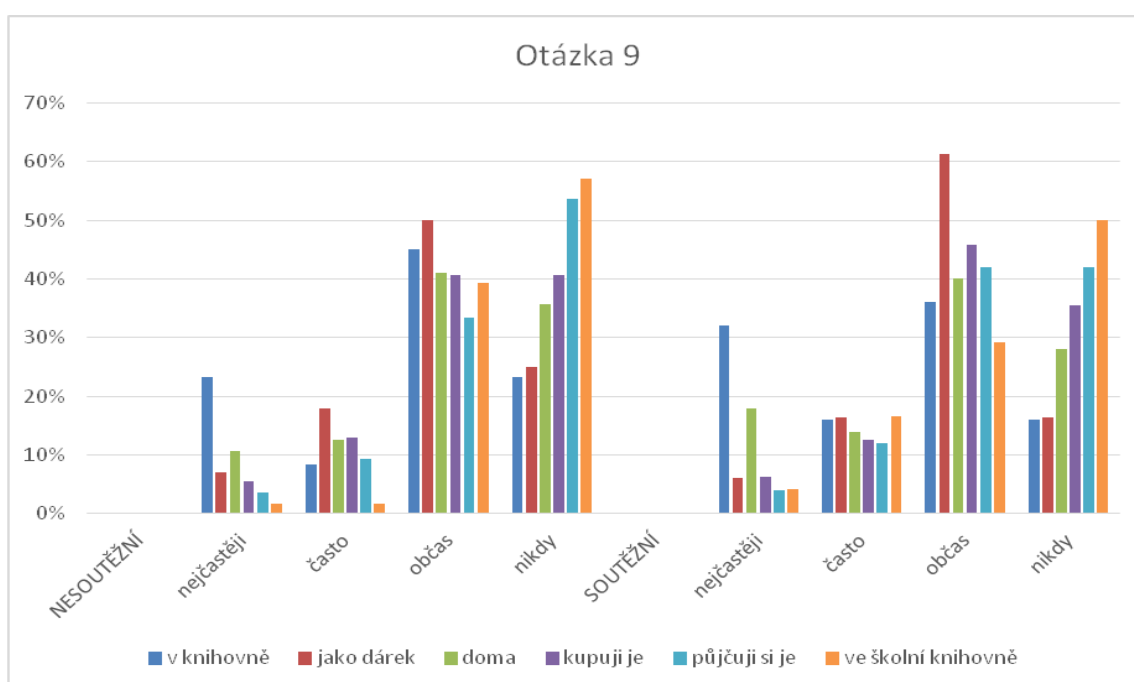
V této otázce jsme se zaměřili na fakt, zda žáci dokáží stručně vystihnout podstatné informace a povahu knihy. Ze soutěžních dětí se to podařilo 63 %, u nesoutěžních 45 % žáků. Ne příliš kvalitní popis titulu, ať už z důvodu přílišné stručnosti, nevystihnutí důležitého, či pouze přetlumočení začátku příběhu poskytlo 27 % soutěžních dětí a 18 % nesoutěžních. Ve skupině, která projektem neprošla, se vyskytlo také 8 % dětí, které neuvedly popis příběhu vůbec.

Otázka č. 8 *Proč ti kniha připadala zajímavá, čím tě mezi ostatními zaujala?*

Zde jsme posuzovali konstruktivnost jednotlivých odpovědí. V 55 % vyjádření, které napsaly soutěžní děti, byly uvedeny jasné a věcné důvody, proč je kniha zaujala. V nesoutěžní skupině uvedlo vysvětlení 45 % žáků. Argumenty typu „dobře se to četlo“, „bylo to zajímavé“ či „zaujalo mě to obsahem“ zmínilo 23 % soutěžních dětí a 13 % nesoutěžních. Vůbec žádné vysvětlení či prohlášení „nevím“ se objevilo u 9 % soutěžních a 15 % nesoutěžních respondentů.

Následují opět převzaté otázky:

Otázka č. 9 *Kde získáváš knihy, které čteš?*

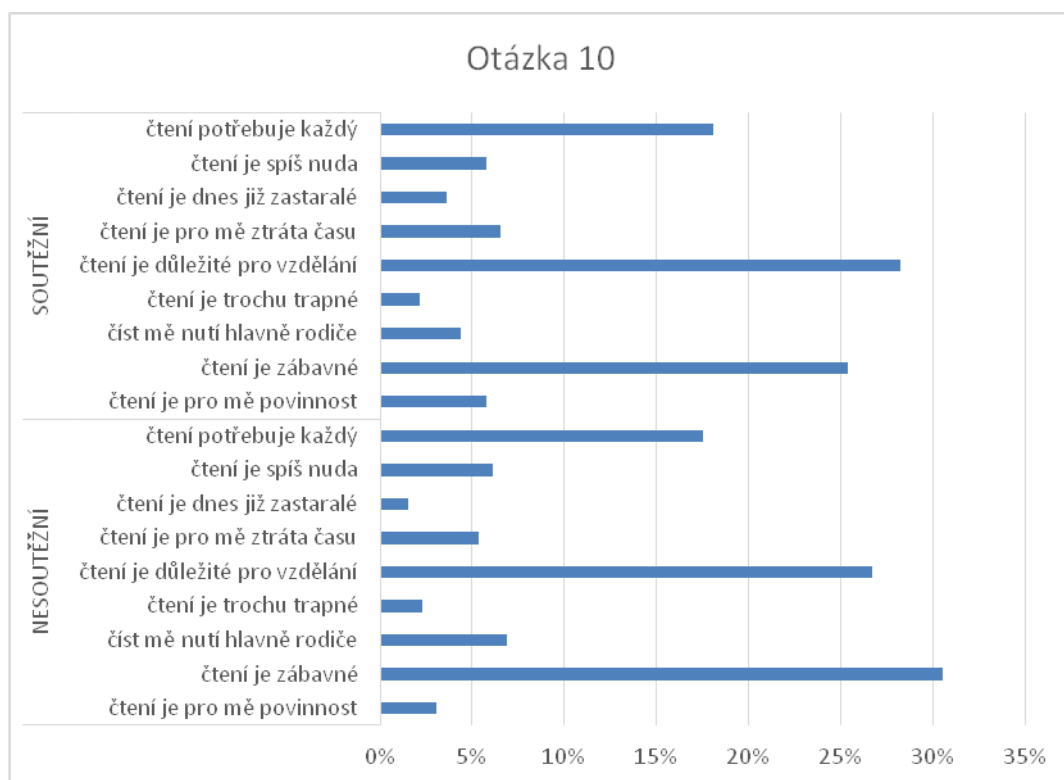

Graf č. 15

U každé z uvedených kategorií (ve veřejné knihovně; dostávám je jako dárek; v knihovně doma; kupuji si je sám/sama nebo s rodiči; půjčuji si je od kamarádů, příbuzných; ve školní knihovně) respondent vybíral jednu z možností – nejčastěji, často, občas, nikdy. Možnost „nejčastěji“ byla spojována převážně s veřejnou knihovnou, a to v soutěžní i nesoutěžní skupině. Dalším oblíbeným místem, kde získat knihy ke čtení, je dle odpovídajících doma v knihovně. Na druhé straně odpověď „nikdy“ byla přiřazována hlavně ke školní knihovně, opět v obou skupinách dětí. Z dat také vyplývá, že si žáci nepůjčují příliš často knihy od svých přátel či známých. Ve výzkumu *České*

*děti jako čtenáři*¹⁰⁸ každé čtvrté dítě ve věku 9–14 let využívá jako zdroj knih veřejnou knihovnu. Každé páté dítě pak knihy nejčastěji dostává jako dárky, v čemž se naše výsledky neshodují.

Otázka č. 10 *Co si myslíš o čtení? Zakroužkuj max. 3 odpovědi.*

Graf č. 16

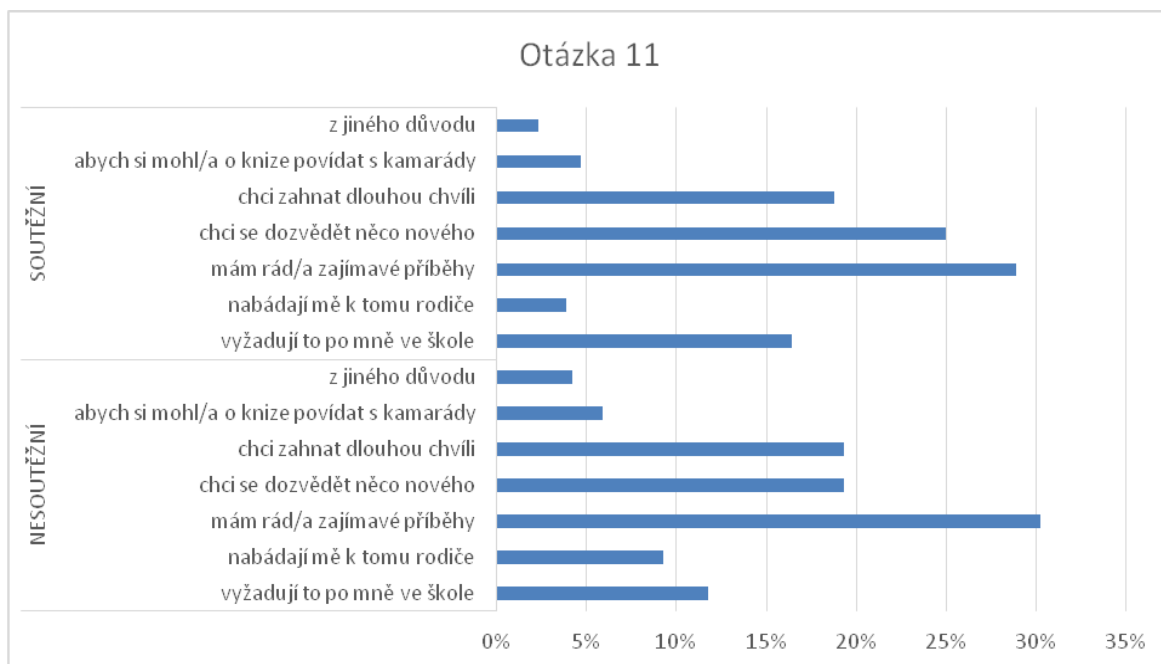
V obou skupinách výrazně dominují 3 odpovědi: „čtení knih je zábavné“, „čtení je důležité pro vzdělání“ a „čtení knih potřebuje každý“. Také ostatní možnosti se vyskytují ve vzájemně srovnatelných procentuálních hodnotách. V *České děti jako čtenáři*¹⁰⁹ byly výsledky obdobné, do nejfrekventovanější trojice se však dostala také možnost „čtení knih je pro mě povinnost“ (27 %), která v našem výzkumu příliš častá nebyla (soutěžní 5 %, nesoutěžní 3 %).

Otázka č. 11 *Proč ty sám/sama osobně čteš? Zakroužkuj max. 3 odpovědi.*

Tato doplněná otázka by měla postihnout subjektivní vztah dítěte ke knize.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 29.

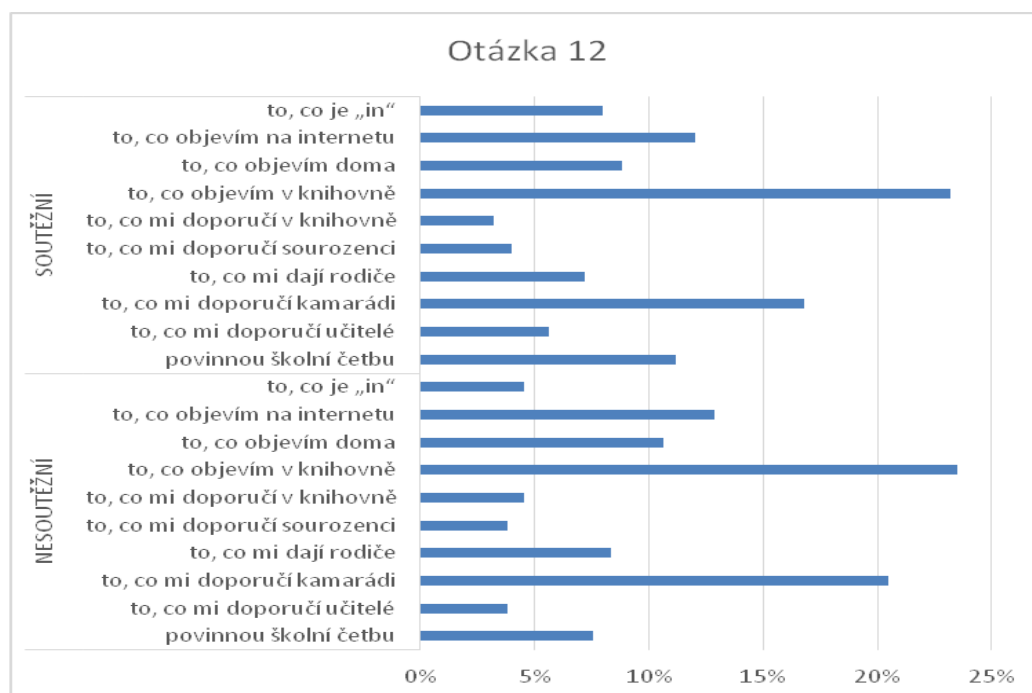
¹⁰⁹ Tamtéž, s. 17.

Graf č. 17

Z uvedených dat vyplývá, že nejčastějšími důvody četby (v obou skupinách) jsou: „čtu, protože mám rád/a zajímavé příběhy“, „čtu, abych se dozvěděl/a něco nového“ a „čtu, abych zahnal/a dlouhou chvíli, když nemám co dělat“. Opět jsou výsledky v soutěžní/nesoutěžní skupině obdobné, signifikantní rozdíly nepozorujeme.

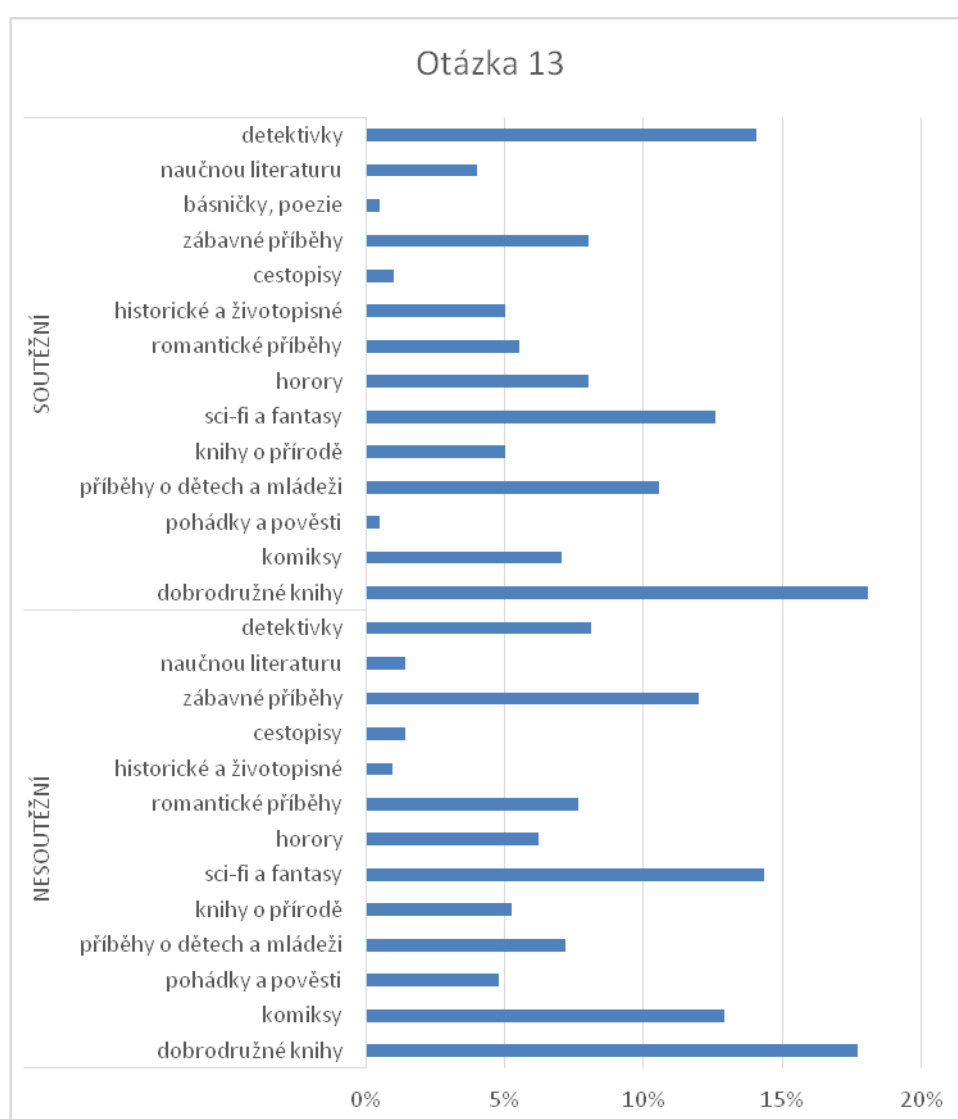
Otázka č. 12 *Co nejraději čteš? Na základě čeho si vybíráš knihy na čtení? Zakroužkuj max. 3 odpovědi.*

Graf č. 18

Také v této otázce se setkáváme s podobnými výsledky v obou skupinách. Nejčastější volbou se stala odpověď „to, co si sám/sama objevím ve veřejné knihovně“. Následují odpovědi „to, co mi doporučí kamarádi“ a „to, co si sám/sama objevím na internetu“. Nejsilnější vlivy tedy pozorujeme ze strany knihoven, vrstevníků a informačních technologií. V *České děti jako čtenáři*¹¹⁰ je také patrný vysoký vliv kamarádů a internetu, jinak je tomu však s knihovnami, na vrchní příčku se místo nich dostala možnost „povinnou školní četbu“, která v našem výzkumu tolik častá nebyla (necelých 10 %).

Otázka č. 13 *Jaké knihy (žánry) nejraději čteš? Zakroužkuj max. 5 odpovědí.*

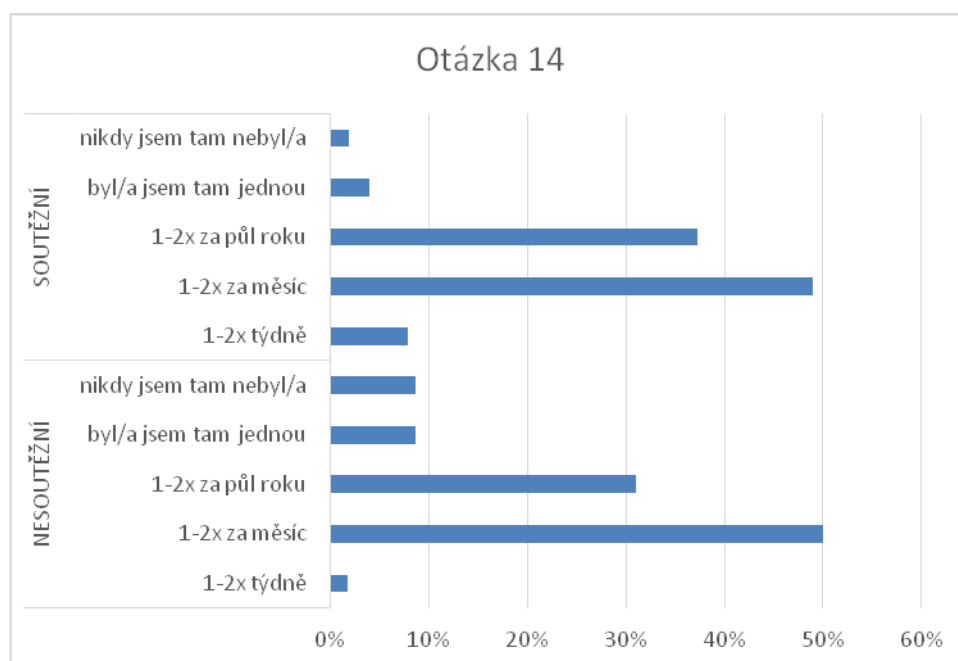
Graf č. 19

¹¹⁰ Tamtéž, s. 29.

Nejfrekventovanější volbou v obou skupinách byly „dobrodružné knihy“. U soutěžních dětí dále následovaly „detektivky“ a „sci-fi a fantasy“. Nejméně oblíbenými jsou „pohádky a pověsti“ a „básničky, poezie“. U žáků, již neprošli *Soubojem čtenářů*, jsou po dobrodružných knihách oblíbené také „sci-fi a fantasy“ a „komiksy“. Nejméně respondentů této skupiny jeví zájem o „historické a životopisné knihy“ a žádný z nich neuvedl „básničky, poezie“.

Otázka č. 14 *Chodiš do veřejné knihovny?*

Tato otázka je převzata z výzkumu *České děti jako čtenáři*, nicméně vybočuje z námi sledovaného testovacího okruhu. Zařadili jsme ji ve snaze postihnout případný nárůst využívání knihovny jako zdroje knih u tříd, které prošly projektem *Souboj čtenářů*.

Graf č. 20

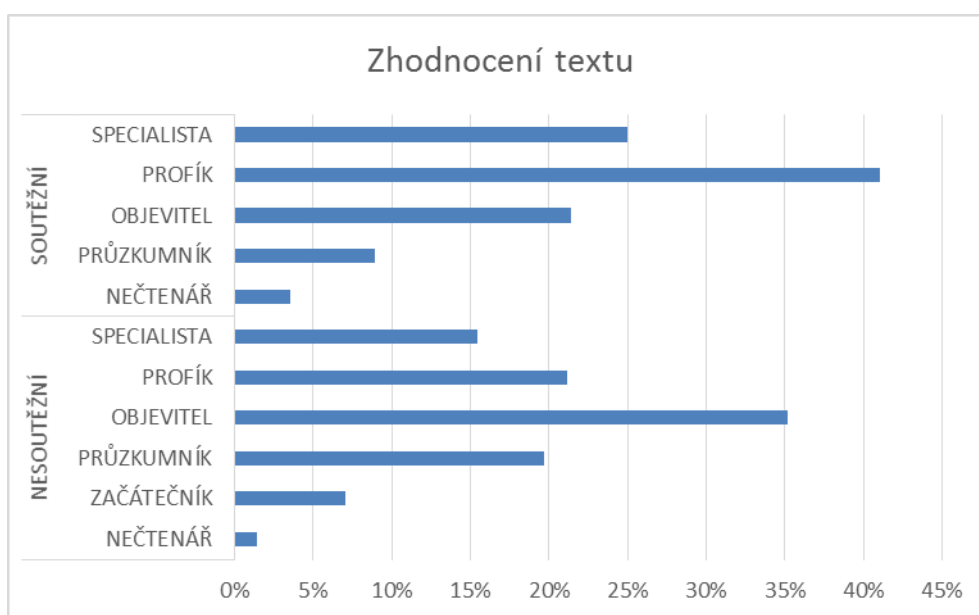
Zhruba polovina všech oslovených dětí zvolila odpověď „občas (1–2 × za měsíc)“, taktéž ve výzkumu *České děti jako čtenáři* se jednalo o jednu z nejfrekventovanějších odpovědí (spolu s „ne, nechodím, nikdy jsem tam nebyl“). Je pravděpodobné, že tento fakt pravidelné měsíční návštěvy knihovny má své opodstatnění také v klasické, měsíční, výpůjční době knihy. Další frekventovanou možností (soutěžní děti 37 %, nesoutěžní 31 %) byla „zřídka (1–2 × za půl roku a méně)“, ostatní možnosti byly využity jen ojediněle. Přesto u žáků, kteří prošli *Soubojem čtenářů*, pozorujeme vyšší

návštěvnost veřejné knihovny – pouze necelých 6 % ji navštívilo jednou či nikdy, kdežto v nesoutěžní skupině se jedná o 17 % dětí.

d) Test společnosti SCIO – čtenářská gramotnost žáků

Také v této části výzkumu jsme vyhodnocovali v procentuálních hodnotách, nikoli v konkrétních počtech odpovídajících. Výsledky jednotlivých škol v každé kategorii se nachází v přílohách (Příloha č. 7).

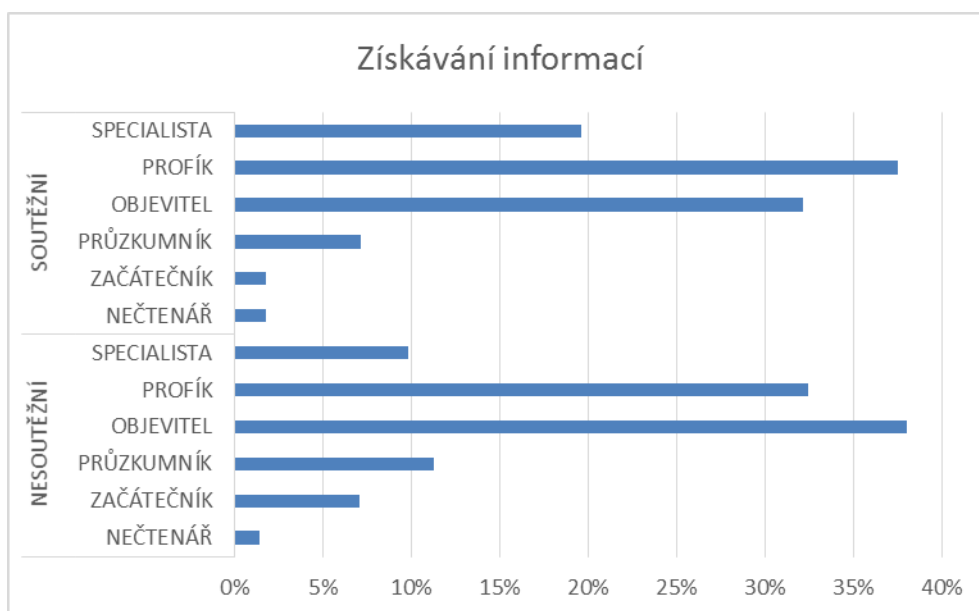
Kategorie č. 1 *Zhodnocení textu*

Graf č. 21

Ve skupině soutěžních dětí bylo nejčastěji (ve 41 %) dosaženo úrovně „profík“, u nesoutěžní skupiny „objevitel“ (35 %). Pouze sporadicky byli žáci přiřazeni do úrovně „nečtenář“ (soutěžní 3,5 %, nesoutěžní 1,5 %), a ve skupině, která projektem prošla, se nevyskytnul ani jeden „začátečník“. Nejvyššího stupně „specialista“ dosáhlo 25 % soutěžních dětí a 15 % nesoutěžních.

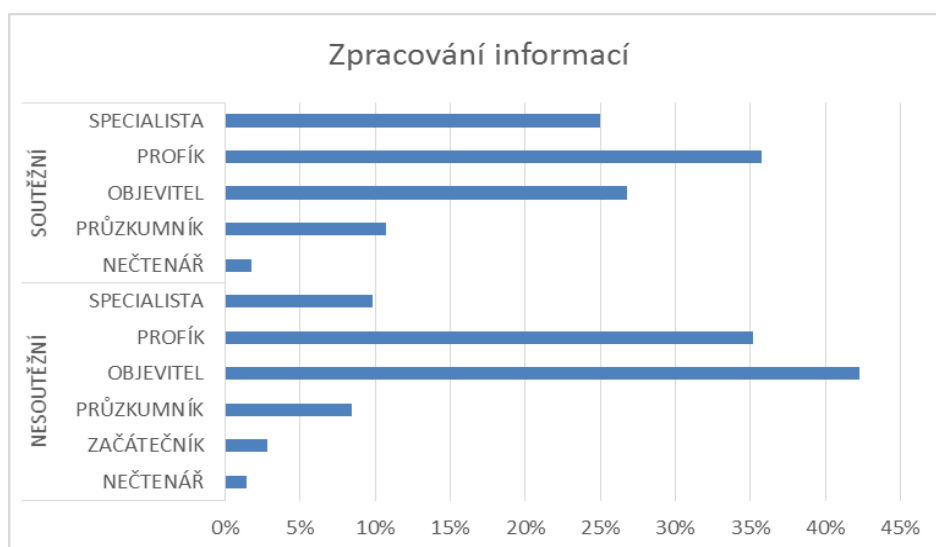
Kategorie č. 2 *Získávání informací*

Graf č. 22

V této kategorii pozorujeme obdobné výsledky jako v kategorii předcházející. Nejčastější úrovní soutěžních žáků je „profík“ (37 %), v nesoutěžní skupině „objevitel“ (38 %). V obou skupinách byl nejméně četným „nečtenář“, tedy nejnižší úroveň. „Specialisty“ dosáhlo zhruba 20 % soutěžních a 10 % nesoutěžních dětí, což je v obou případech méně, než v kategorii *Zhodnocení textu*, *Získávání informací* tedy žákům činilo větší obtíže.

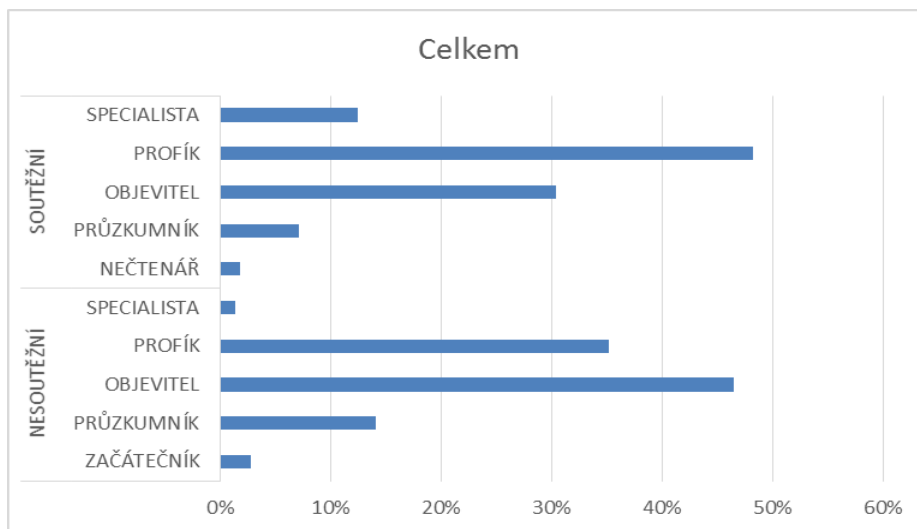
Kategorie č. 3 *Zpracování informací*

Graf č. 23

Z grafu vyplývá, že ani v této kategorii nedošlo k žádným větším změnám, co se týče jednotlivých úrovní. První a poslední místa jsou shodná s kategorií *Zhodnocení textu*, pouze s jinými procentuálními hodnotami. „Specialista“ byl přiřazen k 25 % soutěžních žáků a k 10 % nesoutěžních.

CELKEM

Graf č. 24

Každému testovanému jedinci bylo poskytnuto také celkové hodnocení, jež spojuje jednotlivé výsledky ve výše uvedených kategoriích. Téměř polovina soutěžních dětí dosáhla úrovně „profík“, tudíž druhé nejvyšší možné. Jedinci v této úrovni dokáží vyvodit, jak a proč jsou napsány složitější texty, vyhledat v nich potřebné informace, rozpoznat obrazná pojmenování a pochopit jejich význam, porovnat myšlenky a informace z různých zdrojů, dokáží vytušit, jak se text bude vyvíjet, roztřídí jednotlivé myšlenky na hlavní a vedlejší a hledají v nich souvislosti, za pomoci návodných otázek zvládnou také sdělit, co text ovlivnilo. V nesoutěžní skupině byla jednotlivcům nejčastěji (46 %) přiřazena úroveň „objevitel“. Ta je pouze o stupeň nižší než „profík“, žáci této kategorie vnímají, jak a proč jsou napsány složitější texty, jaké výrazové prostředky používá autor pro charakteristiku postav, děje či prostředí, dokáží v textu vyhledat potřebné informace, rozpoznat jednotlivé žánry, v některých případech sdělit, proč text autor napsal, přemýšlí o různých možnostech, jak se text bude vyvíjet.

Za zmínku stojí fakt, že v nesoutěžní skupině se ani v jednom případě neobjevila nejnížší úroveň „nečtenář“, kdežto v soutěžní skupině jednou ano. Zato nejvyšší možná

úroveň „specialista“ se ve skupině, která prošla *Soubojem čtenářů*, vyskytla ve 12 %, u nesoutěžních pouze u jednoho jedince.

7. Závěry výzkumu

Cílem našeho výzkumu bylo zjistit efektivitu projektu *Souboj čtenářů* a jeho dopad na čtenářské návyky zúčastněných dětí. Stanovili jsme si výzkumné otázky, na které se nyní pokusíme odpovědět. Samozřejmě nemůžeme s jistotou tvrdit, že tyto výsledky ovlivnila pouze účast v soutěži *Souboj čtenářů*. Vzorek není natolik rozsáhlý a nemáme k dispozici data k ostatním faktorům ovlivňujícím dětské čtenářství a čtenářskou gramotnost (zázemí v rodině, studijní výsledky dítěte, vztah k četbě před účastí v soutěži atp.).

1) Má *Souboj čtenářů* dopad na čtenářskou gramotnost žáka?

K zjištění tohoto faktu sloužil primárně test čtenářské gramotnosti společnosti SCIO a také některé otázky v dotazníku c).

Z výsledků testu SCIO vyplývá, že rozdíly v čtenářské gramotnosti mezi žáky, kteří projektem prošli a neprošli, skutečně jsou. Ať už přihlédneme k nejvyšší možné dosažitelné úrovni „specialista“, jež byla u soutěžních dětí dosáhnuta ve 12,5 %, kdežto u nesoutěžních v 1,4 %, či k té nejčastěji přiřazené, kterou v případě soutěžní skupiny byl „profil“ (48,2 %) a u nesoutěžní o stupeň nižší „objevitel“ (46,5 %).

V dotazníku c) byly na čtenářskou gramotnost žáků zaměřeny dvě otázky (7 a 8). V těch jsme zjišťovali, zda žáci dokážou stručně a konstruktivně popsat povahu knihy, vystihnout důležitá fakta. V obou otázkách jsme dospěli k závěru, že děti, jež prošly *Soubojem čtenářů*, se dokážou lépe vyjádřit k obsahu knihy a uvést důvody, proč je kniha zaujala.

2) Motivovala účast v *Souboji čtenářů* žáka k četbě?

Na zodpovězení této otázky nám posloužil dotazník b), směřovaný k pedagogům, a také některé otázky dotazníku c).

Pedagogové se ve většině případů domnívají, že akce *Souboj čtenářů* „trochu“ (10 tvrzení) či „velmi“ (11 tvrzení) ovlivnila motivovanost dětí k četbě. Čtyři jedinci tento názor nesdílejí a domnívají se, že spíše neovlivnila. V otázce hlavních kladů této soutěže uvedlo 40 % respondentů jako největší přínos právě vliv na motivaci žáků k četbě. Zmiňovány byly také myšlenky jako: „Žáci zjistili, že kniha není nepřítel.“,

„Častěji je prý doma napadne otevřít knihu.“, „Zjistili, že je domácí četba v mnoha ohledech výhodná.“, „Žáci si chodí k pedagogovi více půjčovat knihy.“, „Děti více čtou, lépe rozumí textu.“, které potvrzují, že velká část oslovených pedagogů skutečně vnímá dopad projektu na motivovanost dětí ke čtení.

V otázce „Baví tě čtení knih?“ v dotazníku c) odpověděl dvojnásobek soutěžních dětí, že je čtení baví velmi, než nesoutěžních. Druhou nejčastěji zvolenou odpovědí bylo „docela baví“ a v jiné otázce přes 20 % soutěžních žáků uvedlo, že knihu otevrou denně, určitou motivaci ke čtení zde tedy pozorujeme.

3) Jsou mezi skupinou zúčastněných a nezúčastněných žáků v *Souboji čtenářů* signifikantní rozdíly ve vztahu k četbě?

Tato otázka částečně splývá s otázkou předcházející, ovšem ne zcela. Zde se soustředíme na obě skupiny žáků, jejich frekvenci četby, důvody čtení, názory na něj či četnost návštěv veřejné knihovny. Tato fakta jsme zjišťovali v dotazníku c).

Ve skupině žáků, která projektem neprošla, se nachází větší množství jedinců, kteří knihu neotevrou vůbec/téměř nikdy, u soutěžních respondentů se tato odpověď vyskytla pouze jednou. Zároveň také počet těch, kteří po knize sáhnou alespoň jednou za měsíc, převažuje o více než 20 % nesoutěžní jedince. Když jsme se respondentů ptali na kvantitu knih přečtených od Vánoc, opět vidíme vyšší hodnoty u výsledků soutěžních žáků. Těch, kteří přečetli jednu či žádnou, je v nesoutěžní skupině více než 50 %, v soutěžní 32 %. Co se týče názorů na čtení, odpovědi ve skupinách se příliš neliší, v obou případech jej respondenti považují převážně za zábavné, důležité pro vzdělání a za potřebné pro každého. Také v otázce subjektivního důvodu k četbě jsou odpovědi skupin téměř totožné (nejfrekventovanějšími jsou: „čtu, protože mám rád/a zajímavé příběhy“, „čtu, abych se dozvěděl/a něco nového“ a „čtu, abych zahnal/a dlouhou chvíli“). Co se týče návštěvnosti knihovny, nesoutěžní děti zvolily možnost, že tam byly pouze jednou či dokonce nikdy v 17 %, ve skupině, jež *Soubojem čtenářů* prošla, se tato odpověď vyskytla v necelých 6 %.

V mnoha ohledech tedy můžeme považovat soutěžní skupinu za tu s kladnějším vztahem k literatuře, ale vyskytují se také oblasti, jako například názory na čtení a důvody k četbě, kde žádné výraznější rozdíly nepozorujeme.

Závěr

V této diplomové práci jsme se soustředili na čtenářství žáků 1. a 2. stupně základních škol. Kromě nástinu obrazu dětského čtenáře jsme se věnovali způsobům, jakými četbu knih podporovat a propagovat za pomoci knihovníků, pedagogů, nakladatelů, autorů, médií a dalších subjektů. Předmětem našeho zájmu se poté staly jednotlivé projekty na podporu čtenářství fungující na celostátní úrovni, konkrétně *Celé Česko čte dětem*, *Noc s Andersenem*, *Škola naruby*, *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka*, *Čtení pomáhá*, *Čte(Sy)Rád*, *LiStOVáNí* a *Rosteme s knihou*. Kampaň *Rosteme s knihou* má v naší práci klíčovou roli. Kromě teoretické kapitoly popisující její fungování, cíle a projekty jsme za spolupráce se společnostmi Svět knihy a SCIO zpracovali výzkum zaměřený na efektivitu jednoho z projektů kampaně – *Souboje čtenářů*. Výzkumná část obsahuje tři dotazníková šetření a jedno testování. První dotazník je směřován k pedagogům a jejich zpětné vazbě k *Souboji čtenářů*. Druhý také zjišťuje spokojenost se soutěží, v tomto případě však u dětských respondentů ze základní školy Cihelní v Karviné, základní školy Demlovy v Olomouci a gymnázia v Orlové, již se této akce v roce 2015 zúčastnili. Další oblastí našeho šetření byl subjektivní vztah dětí ke knize, frekvence a kvalita jejich čtenářských zkušeností. Tentokrát se k výše uvedeným respondentům přidala také skupina vrstevníků, kteří projektem neprošli, a to kvůli možnosti srovnání jejich odpovědí. Poslední fází výzkumu bylo testování žáků za použití testů čtenářské gramotnosti společnosti SCIO. Zde jsme porovnávali výsledky soutěžních a nesoutěžních dětí a jejich úroveň čtenářské gramotnosti v oblastech získávání informací, zpracování informací a zhodnocení textu.

Dospěli jsme k závěru, že rozdíly mezi žáky, již projektem prošli, a jejich vrstevníky, kteří tuto zkušenost nemají, skutečně existují. Je však otázkou, zda jsou tyto rozdíly způsobeny pouze účastí v soutěži, k tomuto zjištění bohužel nemáme dostatečný vzorek odpovídajících ani informací o dalších faktorech působících na jejich čtenářské schopnosti. S jistotou ovšem můžeme tvrdit, že soutěžní skupina se v téměř všech oblastech našeho zkoumání projevila jako ta s lepším vztahem ke knihám a vyšší úrovní čtenářské gramotnosti. Z výsledků také vyplývá, že účast v projektu je z velké části motivovala k četbě a že prohloubila jejich zájem o literaturu. *Souboj čtenářů* tedy za efektivní považujeme.

Projekty na podporu čtenářství mají, dle našeho názoru, ve společnosti nezastupitelnou roli. Ukazují nečtenářům, že konotace spojené s knihou nemusí být vždy negativní povahy; právě naopak – mohou v ní nalézt atraktivní způsob trávení volného času, jenž je obohatí po stránce emocionální i vědomostní. Zároveň následný vývoj projektů spolu s možnostmi zefektivnění jejich přínosu skýtá dostatek prostoru pro další bádání.

Anotace

Autor diplomové práce: Šimková Věra

Název katedry a fakulty: Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Studijní obor: Česká filologie se zaměřením na editorskou práci ve sdělovacích prostředcích

Název diplomové práce: Projekty na podporu čtenářství u dětí a jejich efektivita

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Lenka Pořízková, Ph.D.

Počet znaků: 98 205 včetně mezer

Počet příloh: 7

Počet titulů použité literatury: 58 (12 tištěné + 46 elektronické zdroje)

Klíčová slova: podpora čtenářství, projekty na podporu čtenářství, dětské čtení, Rosteme s knihou, Souboj čtenářů

Anotace diplomové práce:

V teoretické části této práce se zabýváme dětským čtenářstvím a možnostmi jeho rozvíjení pomocí celonárodních aktivit a projektů. Následně soustředíme pozornost na kampaň *Rosteme s knihou*, její fungování, cíle a jednotlivé projekty. Cílem výzkumné části je zjištění míry efektivity soutěže *Souboj čtenářů*, a to za pomoci dotazníkového šetření a testování čtenářské gramotnosti.

Annotation of the bachelor thesis:

In the theoretical part of this work we deal with basic facts of juvenile readership and further development possibilities using nationwide activities and projects. Afterwards, we are focusing on the *Rosteme s knihou* campaign, the goals it has, the manner in which it runs and the individual projects it takes patronage over. The main aim of the research section is to establish the efficiency rate of the *Souboj čtenářů* competition with the use of questionnaires and reading literacy testing.

Resumé

In this bachelor thesis we are concentrating on the readership of primary school pupils. Apart from the characteristics outline of a child reader we are concerned with the ways of supporting and promoting the book reading with the help of nationwide events and projects. Afterwards, we are focusing on individual readership enhancement projects, namely *Celé Česko čte dětem*, *Noc s Andersenem*, *Škola naruby*, *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka*, *Čtení pomáhá*, *Čte(Sy)Rád*, *LiStOVáNí* and *Rosteme s knihou*. The next chapter deals with the *Rosteme s knihou* campaign and describes its function, main goals and individual activities it takes patronage over. In the research section, the main aim is to establish the efficiency rate of the *Souboj čtenářů* competition, which is done using questionnaires and reading literacy testing. The approached group was comprised of teachers and pupils who involved themselves in the competition in 2015, as well as children of the same age with no such experience.

Seznam literatury

CHALOUPKA, Otakar. *Rodina a počátky dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 8085865408.

CHALOUPKA, Otakar. *Škola a počátky dětského čtenářství*. 1.vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 8085865416.

CHALOUPKA, Otakar. *Rozvoj dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1982.

KRAMPLOVÁ, Iveta. – POTUŽNÍKOVÁ, Eva. *Jak (se) učí číst*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2005. ISBN 8021104864.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha – O čtenářství jedenáctiletých*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. ISBN 8086898016.

LEPILOVÁ, Květuše. *Cesty ke čtenářství: vyprávějte si s námi!*. 1. vyd. Brno: Edika, 2014. ISBN 9788026601128.

MATĚJČEK, Vývoj dítěte a čtení, In: *Čtením ke vzdělání*. Praha: Svoboda Servis, s. 7. ISBN 8086320367.

PRÁZOVÁ, Irena, Kateřina HOMOLOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti jako čtenáři*. 1. vyd. Brno: Host, 2014. ISBN 9788074914928.

TOMAN, Jaroslav. *Dětské čtenářství a literární výchova*. 1. vyd. Brno: CERM, 1999. ISBN: 8072041118.

VÁŠOVÁ, Lidmila. *Úvod do bibliopedagogiky*. 1. vyd. Praha: Institut sociálních vztahů, 1995. ISBN 8085866072.

VĚŘÍŠOVÁ, Irena. *Kudy vede cesta ke čtenáři?* 1. vyd. Praha: GAC, 2007. ISBN: 9788025406694.

WILDOVÁ, Radka. *Rozvíjení počáteční čtenářské gramotnosti*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 8072902288.

Elektronické zdroje

GABAL, Ivan - VÁCLAVÍKOVÁ HELŠUSOVÁ, Lenka. *Jak čtou české děti? (Analýza výsledků sociologického výzkumu)* [online]. c2001–2005 , [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://kzv.kkvysociny.cz/archiv.aspx?id=171&idr=1&idci=1>

Příběh knihy: Kniha = Závislost na celý život 3 [online]. c2009–2016 , [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.sckn.cz/index.php?p=cteni>

O pořadu [online]. c1996–2016 , [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214215895-kniha-meho-srdce/o-poradu/>

Kniha na pokračování [online]. c1996–2016 , [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214215895-kniha-meho-srdce/kniha-na-pokracovani/>

Čtenářství, jeho význam a podpora. Výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2008. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/dokumenty/ctenarstvi.pdf>

Vysílané pořady [online]. c1997–2016 , [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/vltava/porady/>

Vysílané pořady [online]. c1997–2016 , [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/dvojka/porady/>

Vysílané pořady [online]. c1997–2016 , [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/plus/porady/>

Poslání [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/o-nas/poslani>

Detailní popis projektu [online]. c2014 , [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: http://celeceskoctedetem.cz/files/1140/2015_zakladni_informace.pdf

Speciální poděkování [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/o-nas/specialni-podekovani>

Trochu historie [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/nase-aktivity/tyden-cteni-detem-cr/clanek-33>

1. Mezinárodní týden čtení dětem v ČR [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/nase-aktivity/tyden-cteni-detem-cr/1-tyden>

Sbírky knih do nemocnic [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/nase-aktivity/sbirky-knih-do-nemocnic>

Babička a dědeček do školky [online]. c2014, [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/nase-aktivity/babicka-a-dedecek-do-skolky>

O projektu [online]. c2010–2015 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>

HERMAN, Mik. Hanka Hanáčková a Mirka Čápková – Cena Hanse Christiana Andersena 2013. In: *čítárny.cz* [online]. 06. 03. 2016 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://citarny.cz/index.php/ceny/ceny-ve-svete/4679-hanka-hanackova-a-mirka-capova-cena-hanse-christiana-andersena>

ČÁPOVÁ, Mirka – HANÁČKOVÁ, Hana. *Tisková zpráva k noci s Andersenem 2015*. Uherské Hradiště: Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana, 10. 03. 2015. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz/ke-stazeni.html>

Škola naruby [online]. c2016 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.knihovnatesin.cz/skola-naruby>

Seznam zúčastněných knihoven 2015 [online]. c2016 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.knihovnatesin.cz/skola-naruby>

HUBATKOVÁ SELUCKÁ, Helena. *Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka a Ivana Hutařová* [online]. c2009–2016 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.kjm.cz/uz-jsem-ctenar>

Projekt Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka 2015/2016 [online]. c2010–2016 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/projekt-uz-jsem-ctenar-knizka-pro-prvnacka>

Odborná porota [online]. c2015, [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.ctenipomaha.cz/cs/porota>

Unikátní projekt „Čtení pomáhá“ povede děti ke čtení i pomoci druhým. 10. 03. 2011 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.zs25plzen.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=1910>

O projektu [online]. c2015 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.ctenipomaha.cz/cs/o-projektu>

O projektu Čtení pomáhá [online]. c2015 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.ctenipomaha.cz/>

O projektu ČTESYRÁD: ČTENářůvSYmpatickýRÁDce [online]. c2009–2016 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.ctesyrad.cz/o-projektu-ctesyrad>

HAVLOVÁ, Lenka a kolektiv. *Čte(Sy)Rád – ČTENářůvSYmpatickýRÁDce* [online]. 7. 11. 2009 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/ctesyrad-ctenaruv-sympaticky-radce>

ŠIMKOVÁ, Gabriela – PĚŘŠALOVÁ, Lucie. *Lukáš Hejlík: „Zažil jsem v životě různé kotrmelce, ale LiStOVáNí jde zatím se mnou jako ten vůbec nejvěrnější partner.“* [online]. 04. 06. 2011 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/lukas-hejlik-listovani>

Co je to LiStOVáNí? [online]. c2016 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.listovani.cz/clanky-listovani/co-je-to-listovani.html>

Obecné informace [online]. c2016 , [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.listovani.cz/listovani-pro-skoly/obecne-informace.html>

Kampaň na podporu četby knih Rosteme s knihou [online]. c2007 , [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://www.svetknihy.cz/cz/menu/roste-s-knihou/>

Přehled aktivit leden – červenec 2015. Interní dokument kampaně Rosteme s knihou. Zasláno Danou Kalinovou autorce diplomové práce dne 11. 3. 2016.

About EU READ [online]. c2016 , [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://www.euread.com/about/>

Čtenář na jevišti [online]. c2007–2015 , [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/ctenar-na-jevisti-2015-vyhlaseni-projektu-abh2766/>

PAVLOVSKÁ, Barbora. Kampaň Rosteme s knihou zaujala učitele i děti. In: *týden.cz* [online]. 31. 7. 2015 , [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/literatura/kampan-roste-s-knihou-zaujala-ucitele-i-deti_350639.html

Spisovatelé do škol [online]. c2007–2015 , [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/spisovatele-do-skol/>

Spisovatelé – zapojení 2011 – 2015, interní dokument kampaně Rosteme s knihou. Zasláno Danou Kalinovou autorce diplomové práce dne 11. 3. 2016.

Čtením k demokratickému myšlení [online]. c2007–2015 , [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/ctenim-k-demokratickemu-mysleni/>

Knihy v hlavní roli – literární soutěž [online]. 23. 3. 2015 , [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/kniha-v-hlavni-rol-i-literarni-soutez-abg2447/>

Knihy v hlavní roli [online]. 07. 4. 2015 , [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/kniha-v-hlavni-rol-i-abg2545/>

Literární soutěž [online]. 09. 2. 2016 , [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/literarni-soutez-aa2995/>

Putovní výstavy [online]. c2007–2015 , [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/putovni-vystavy/>

Souboj čtenářů [online]. c2007–2015 , [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/souboj-ctenaru/>

Závěrečná zpráva – Souboj čtenářů 2015. Interní dokument kampaně Rosteme s knihou. Zasláno Barborou Pavlovskou autorce diplomové práce dne 15. 6. 2015.

O projektu Souboj čtenářů [online]. 26. 1. 2015 , [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.rostemesknihou.cz/o-projektu-souboj-ctenaru-abi2422/>

Přílohy

Příloha č. 1 Seznam partnerských subjektů kampaně *Rosteme s knihou*

- Albatros a Klub mladých čtenářů
- Aménus
- Audiotéka.cz
- Baobab
- Big Jumbo
- Celé Česko čte dětem
- Česká sekce IBBY
- Česká škola bez hranic
- Dětský knižní klub GRADA
- Divadlo Kampa
- Fortuna Libri
- HOST – vydavatelství
- Ivona Březinová
- Jindřich Kraus, Pragoline
- KALF - Klub autorů literatury faktu
- Knihovna Jiřího Mahena v Brně
- Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně
- Knihovnice.cz
- Labyrint
- LiStOVáNí
- Makovice
- Městská knihovna Antonína Marka v Turnově
- Městská knihovna v Praze
- Městská knihovna Horažďovice
- Městská knihovna Nymburk
- Mladá fronta
- Multimedia ART
- Nakladatelství BRIO
- Nakladatelství Cesta domů
- Nakladatelství FRAUS
- Nakladatelství MEANDER
- Nakladatelství MORKES
- Naše kniha
- Nedoklubko – projekt Pohádky pro kulišky
- Nová škola – školní čtenářské kluby
- Pohádky pro společné čtení
- Ponrepo dětem
- Portál
- Porte – Literáti z naší čtvrti
- RAABE
- Rozečti.se
- Scio.cz
- Sdružení Hapeestetika
- Sdružení pro veletrhy dětské knihy v Liberci
- SKIP ČR - Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky
- Tympanum
- Ústav pro českou literaturu AV ČR
- Zaedno - časopis Kamarádi
- Zoner Press
- Zoo Praha

Příloha č. 2 Kategorie čtenářů SCIO

 KATEGORIE ČTENÁŘŮ		východiska: mezinárodní testování PISA a mapa učebního pokroku společnosti Scio
	Čtenář porozumí tomu, co přečte/slyší v jednoduchých obrázkových textech. Správně přiřadí obrázek k textu a seřadí obrázky chronologicky podle textu. Dokáže říct, o čem příběh je, a spojí si přečtené se svými zážitky. Odliší poezii od prózy a pozná rým.	
	Čtenář rozumí tomu, co čte, co mu není jasné, si přečte znovu. Pozná, jestli je kniha dobrodružná, pohádková nebo že o něčem poučuje. Předvídá, jak se příběh bude vyvíjet, co postava udělá. Dokáže doplnit slovo nebo slova do textu, dokáže přiřadit slovo, které se rýmuje. Pozná důležitá místa příběhu, hlavní myšlenku, hlavní postavy či hlavní informace. Na základě svých zkušeností porozumí i tomu, co není v textu přímo napsané (čte mezi řádky).	
	Čtenář si všímá v textu, kde se příběh odehrává, co se děje, jaké jsou postavy, dokáže najít v jednoduchém delším textu jasné informace. Všimá si, jakými slovy je příběh nebo text napsán. Popíše pocity, které v něm čtení vyvolalo; podle zadání dokáže najít vhodný text. knihu. Umí porovnat různé texty, najde, v čem se shodují a v čem liší. Dokáže vymyslet, jak se může příběh vyvíjet a proč tomu tak je. Pozná v textu skutečné od neskutecného. Umí sestavit osnovu, pozná klíčová slova.	
	Čtenář si všímá, jakým způsobem a proč jsou napsány složitější texty a jaká slova a slovní spojení používá v textu autor – toho, jaké prostředky autor používá pro charakteristiku postav, místa, děje; umí je vyhledat a popsat. Podle zadání vyhledává v textu potřebné informace. Rozpozná druhy a žánry textu, vzájemně je porovnává. U některých textů dokáže říct, proč je autor napsal. Už při čtení předvídá, jak se text bude vyvíjet, přemýšlí o různých možnostech.	
	Čtenář si všímá jakým způsobem a proč jsou napsány složitější texty. Umím vyhledat obrazná pojmenování, poznám, jaký mají význam, a vysvětlím jej. Podle zadání vyhledává v delším a složitějším textu potřebné informace. Dokáže porovnat, jak jsou stejné věci nebo myšlenky popsány v různých textech. Už během čtení předvídá, jak se text bude vyvíjet i s ohledem na jeho žánr. Usuzuje, jaké myšlenky text obsahuje, třídí je na hlavní a vedlejší, propojuje je a hledá, jak spolu souvisejí. S pomocí návodných otázek dokáže říct, co text ovlivnilo (doba, společnost ...).	
	Čtenář si všímá, jakým způsobem a proč jsou napsány složitější texty. Umí vyhledat obrazná pojmenování, pozná, jaký mají význam, a vysvětlím jej. Podle zadání vyhledává už během čtení v dlouhém a složitějším textu potřebné informace. Uplatňuje zásady kritického čtení: dokáže ověřit předpokládané závěry, dokáže zaujmout kritické stanovisko ke čtenému a svůj názor zdůvodnit. Umí porovnat literární předlohu s adaptací, u faktografických textů pozná, zda jsou důvěryhodné a ucelené. Na základě rozboru textu si na něj vytváří názor, u naučných textů sleduje vedle závěrů i argumentaci. Dokáže zhodnotit, jak text ovlivnila politická a společenská situace.	

Příloha č. 3 Dotazník a)

- 1. Co se ti na Souboji čtenářů líbilo?**
- 2. Je něco, co bys naopak změnil/a?**
- 3. Byl/a jsi spokojen/á s knihami, které byly pro soutěž vybrány? Proč ano/ne?**
- 4. Přečetl/a jsi z vybraných knih více než jednu? Kolik a které?**
- 5. Zaujala tě některá z knih natolik, že sis od stejného autora přečetl/a další? Který autor to byl?**
- 6. Kdyby to bylo možné, zúčastnil/a by ses soutěže znovu?**

Příloha č. 4 Dotazník b)

1. Jak byste zhodnotil/a akci Souboj čtenářů v následujících ohledech?

A. Náročnost časová a organizační, zátěž pro výuku

- a) příliš vysoká
- b) vysoká, ale dalo se to úspěšně zvládnout
- c) optimální
- d) nijak zvlášť vysoká
- e) minimální

Komentujte:

B. Bezprostřední efekt na výuku – práce se žáky v hodinách

- a) akce pozitivně ovlivnila práci se žáky v hodinách
- b) akce nijak zvlášť neovlivnila práci se žáky v hodinách
- c) akce negativně ovlivnila práci se žáky v hodinách

Komentujte:

C. Bezprostřední efekt na výuku – domácí příprava (čtení) žáků

- a) akce pozitivně ovlivnila domácí přípravu (čtení) žáků
- b) akce nijak zvlášť neovlivnila domácí přípravu (čtení) žáků
- c) akce negativně ovlivnila domácí přípravu (čtení) žáků

Komentujte:

2. Akce Soutěž čtenářů podle Vás (zaškrtněte stupeň dopadu):

- a) zvýšila čtenářskou gramotnost žáků (porozumění textu):
velmi – trochu – spíše ne – vůbec
- b) zlepšila schopnost porozumět struktuře příběhu a jeho vyprávění:
velmi – trochu – spíše ne – vůbec
- c) zvýšila motivovanost dětí k četbě:
velmi – trochu – spíše ne – vůbec
- d) zvýšila kvantitu/frekvenci četby žáků:
velmi – trochu – spíše ne – vůbec
- e) pozitivně ovlivnila způsob, jakým si žáci vybírají volnočasovou četbu:
velmi – trochu – spíše ne - vůbec
- f) zvýšila povědomí žáků o aktuální produkci beletrie (pro danou věkovou skupinu):
velmi – trochu – spíše ne - vůbec

3. Co považujete za hlavní klady této soutěže? Jmenujte:

4. Je něco, co podle Vás mohli udělat organizátoři lépe? Uveďte:

5. Byl/a jste spokojen/á s výběrem knih? Napadá Vás nějaká, která Vám ve výběru chyběla? (Uveďte konkrétní titul či žánr.)

6. Nastaly během soutěže krizové momenty? Jestli ano, jaké?

7. Bylo náročné žáky do soutěže motivovat? Proč ano/ne?

8. Jakým konkrétním způsobem jste přípravu na soutěž začlenil/a do výuky?

9. Měla soutěž bezprostřední efekt na Vaši další výuku v dané třídě? Začlenil/a jste např. do výuky po absolvování soutěže jiné/náročnější texty než obvykle? Změnil/a jste v některém ohledu způsob výuky? Konkretizujte:

10. Zaznamenal/a jste reálný (pozitivní) dopad soutěže na studijní výsledky žáků?

a) ano, velký	d) spíše žádný
b) ano, dílčí nebo jen u některých	e) zcela žádný
c) ano, ale zcela minimální	f) nedovedu posoudit

11. Zapojil/a byste se do projektu (např. s jinou třídou) znovu?

a) ano, rád/a	c) spíše ne
b) ano, ale s výhradami	d) rozhodně ne

12. Myslíte si, že jsou projekty na podporu čtenářství efektivní a že mají v naší (české) společnosti smysl?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne
- e) nevím, nedokážu posoudit

Příloha č. 5 Dotazník c)

1. Baví tě čtení knih?

a) Vůbec nebaví	d) Docela baví
b) Moc nebaví	e) Velice baví
c) Ani nebaví, ani baví	

2. Jak často čteš knihy kromě školních učebnic (i kromě čítanky)?

a) Denně	e) Asi jednou za měsíc
b) Několikrát týdně	f) Jednou za čtvrt roku
c) Asi jednou za týden	g) Méně často
d) Asi jednou za 14 dní	h) Vůbec/téměř nikdy

3. Kolik knih kromě školních učebnic jsi přečetl/a od Vánoc?

a) Žádnou	e) Čtyři
b) Jednu	f) Pět
c) Dvě	g) Šest
d) Tři	h) Sedm a více

4. Jmenuj všechny knihy (kromě učebnic) přečtené od Vánoc (pokud si nemůžeš vzpomenout, napiš název jen přibližně nebo knihu opiš slovy, např. „dobrodružný příběh dětí z letního tábora“ apod.).

5. Přál/a sis k posledním Vánocům nějakou konkrétní knihu? Jakou?

6. Jaká kniha tě v poslední době zaujala? Pokud si vzpomeneš, uveď název i autora.

7. Stručně popiš, o čem kniha byla.

8. Proč ti kniha připadala zajímavá, čím tě mezi ostatními zaujala?

9. Kde získáváš knihy, které čteš?

a) Ve veřejné knihovně:	nejčastěji – často – občas – nikdy
b) Dostávám je jako dárek:	nejčastěji – často – občas – nikdy
c) V knihovně doma:	nejčastěji – často – občas – nikdy
d) Kupuji je sám/sama nebo s rodiči:	nejčastěji – často – občas – nikdy
e) Půjčuji si je (od kamarádů, příbuzných):	nejčastěji – často – občas – nikdy
f) Ve školní knihovně:	nejčastěji – často – občas – nikdy
g) Jinde (kde?):	

10. Co si myslíš o čtení? Zakroužkuj max. 3 odpovědi:

a) Čtení knih je pro mě povinnost	f) Čtení je pro mě ztráta času
b) Čtení knihy je zábavné	g) Čtení knih je dnes již zastaralé/nemoderní
c) Číst knihy mě nutí hlavně rodiče	h) Čtení je spíš nuda
d) Čtení je trochu trapné	i) Čtení knih potřebuje každý
e) Čtení je důležité pro vzdělání	

11. Proč ty sám/sama osobně čteš? Zakroužkuj max. 3 odpovědi:

a) Čtu, protože to po mně vyžadují ve škole	e) Čtu, abych zahnal/a dlouho chvíli, když nemám co dělat
b) Čtu, protože mě k tomu nabádají rodiče	f) Čtu, abych si mohl/a povídat o knize s kamarády
c) Čtu, protože mám rád/a zajímavé příběhy	g) Z jiného důvodu (jakého?):
d) Čtu, abych se dozvěděl/a něco nového	

12. Co nejraději čteš? Na základě čeho si vybíráš knihy na čtení? Zakroužkuj max. 3 odpovědi.

a) Povinnou školní četbu (knihy, co musím přečíst – včetně čítanky)	g) To, co si sám/sama objevím ve veřejné knihovně
b) To, co mi doporučí učitelé ve škole (doporučená literatura)	h) To, co si sám/sama objevím v knihovně doma
c) To, co mi doporučí kamarádi	i) To, co si sám/sama objevím na internetu
d) To, co mi doporučí nebo dají rodiče	j) To, co je právě „in“ (podle filmů, z reklamy)
e) To, co mi doporučí sourozenci	
f) To, co mi doporučí v knihovně	

13. Jaké knihy nejraději čteš? Z následujících žánrů vyber ty, které máš nejraději. Zakroužkuj max. 5 odpovědí.

a) Dobrodružné knihy	i) Historické a životopisné knihy
b) Komiksy	j) Cestopisy
c) Pohádky a pověsti	k) Zábavné a humoristické příběhy
d) Příběhy o dětech a mládeži	l) Básničky, poezie
e) Knihy o přírodě a zvířatech	m) Encyklopedie, naučnou literaturu, knihy o technice
f) Sci-fi a fantasy příběhy	n) Detektivky
g) Horory	
h) Knihy o lásce – romantické příběhy	

14. Chodíš do veřejné knihovny?

- a) Často (1-2x týdně)
- b) Občas (1-2x za měsíc)
- c) Zřídka (1-2x za půl roku a méně)
- d) Byl/a jsem tam jednou
- e) Ne, nechodím, nikdy jsem tam nebyl/a

Příloha č. 6 Odpovědi jednotlivých škol v dotazníku c)

Baví tě čtení knih?

Popisky řádků	Otázka 1	POČET
Olomouc		23
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	18
vůbec nebaví	11,11%	2
moc nebaví	16,67%	3
ani nebaví, ani baví	16,67%	3
docela baví	27,78%	5
velice baví	27,78%	5
SOUTĚŽNÍ	100,00%	5
moc nebaví	20,00%	1
docela baví	40,00%	2
velice baví	40,00%	2

Popisky řádků	Otázka 1	POČET
Karviná		36
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	16
vůbec nebaví	6,25%	1
moc nebaví	18,75%	3
ani nebaví, ani baví	31,25%	5
docela baví	37,50%	6
velice baví	6,25%	1
SOUTĚŽNÍ	100,00%	20
vůbec nebaví	5,00%	1
moc nebaví	5,00%	1
ani nebaví, ani baví	30,00%	6
docela baví	25,00%	5
velice baví	35,00%	7

Popisky řádků	Otázka 1	POČET
Orlová		53
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	26
moc nebaví	7,69%	2
ani nebaví, ani baví	19,23%	5
docela baví	50,00%	13
velice baví	23,08%	6
SOUTĚŽNÍ	100,00%	27
vůbec nebaví	7,41%	2
moc nebaví	11,11%	3
ani nebaví, ani baví	7,41%	2
docela baví	29,63%	8
velice baví	44,44%	12

Jak často čteš knihy kromě školních učebnic (i kromě čítanky)?

Popisky řádků	Otázka 2	POČET
Olomouc		23
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	18
denně	11,11%	2
několikrát týdně	33,33%	6
asi jednou za týden	11,11%	2
asi jednou za 14 dní	11,11%	2
asi jednou za měsíc	5,56%	1
méně často	16,67%	3
vůbec/téměř nikdy	11,11%	2
SOUTĚŽNÍ	100,00%	5
denně	40,00%	2
asi jednou za týden	20,00%	1
asi jednou za měsíc	20,00%	1
méně často	20,00%	1
Celkový součet		23

Popisky řádků	Otázka 2	POČET
Karviná		36
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	16
několikrát týdně	6,25%	1
asi jednou za týden	18,75%	3
asi jednou za 14 dní	6,25%	1
asi jednou za měsíc	12,50%	2
jednou za čtvrt roku	12,50%	2
méně často	31,25%	5
vůbec/téměř nikdy	12,50%	2
SOUTĚŽNÍ	100,00%	20
denně	15,00%	3
několikrát týdně	15,00%	3
asi jednou za týden	15,00%	3
asi jednou za 14 dní	15,00%	3
asi jednou za měsíc	15,00%	3
méně často	20,00%	4
vůbec/téměř nikdy	5,00%	1
Celkový součet		36

Popisky řádků	Otázka 2	POČET
Orlová		53
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	26
denně	15,38%	4
několikrát týdně	34,62%	9
asi jednou za týden	11,54%	3
asi jednou za 14 dní	3,85%	1
asi jednou za měsíc	11,54%	3
méně často	15,38%	4
vůbec/téměř nikdy	7,69%	2

SOUTĚŽNÍ	100,00%	27
denně	22,22%	6
několikrát týdně	14,81%	4
asi jednou za týden	18,52%	5
asi jednou za 14 dní	11,11%	3
asi jednou za měsíc	33,33%	9
Celkový součet		53

Kolik knih kromě školních učebnic jsi přečetl/a od Vánoc?

Popisky řádků	Otázka 3	POČET
Olomouc		23
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	18
žádnou	22,22%	4
jednu	16,67%	3
dvě	11,11%	2
tři	5,56%	1
čtyři	44,44%	8
SOUTĚŽNÍ	100,00%	5
žádnou	40,00%	2
dvě	20,00%	1
sedm a více	40,00%	2
Celkový součet		23

Popisky řádků	Otázka 3	POČET
Karviná		36
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	16
žádnou	50,00%	8
jednu	37,50%	6
dvě	12,50%	2
SOUTĚŽNÍ	100,00%	20
žádnou	35,00%	7
jednu	15,00%	3
dvě	5,00%	1
tři	10,00%	2
čtyři	20,00%	4
pět	10,00%	2
šest	5,00%	1

Popisky řádků	Otázka 3	POČET
Orlová		53
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	26
žádnou	7,69%	2
jednu	38,46%	10
dvě	23,08%	6
tři	19,23%	5
čtyři	3,85%	1
pět	3,85%	1
sedm a více	3,85%	1

SOUTĚŽNÍ	100,00%	27
jednu	18,52%	5
dvě	14,81%	4
tři	14,81%	4
čtyři	25,93%	7
pět	11,11%	3
sedm a více	14,81%	4
Celkový součet		53

Přál/a sis k posledním Vánocům nějakou konkrétní knihu? Jakou?

Popisky řádků	Otázka 5	POČET
Olomouc		23
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	18
nepřál/a	55,56%	10
ano, jednu	38,89%	7
ano, více	5,56%	1
SOUTĚŽNÍ	100,00%	5
nepřál/a	60,00%	3
ano, více	40,00%	2
Celkový součet		23

Popisky řádků	Otázka 5	POČET
Karviná		36
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	16
nepřál/a	93,75%	15
ano, jednu	6,25%	1
SOUTĚŽNÍ	100,00%	20
nepřál/a	45,00%	9
ano, jednu	50,00%	10
ano, více	5,00%	1
Celkový součet		36

Popisky řádků	Otázka 5	POČET
Orlová	100,00%	53
NESOUTĚŽNÍ	49,06%	26
nepřál/a	35,85%	19
ano, jednu	11,32%	6
ano, více	1,89%	1
SOUTĚŽNÍ	50,94%	27
nepřál/a	30,19%	16
ano, jednu	18,87%	10
ano, více	1,89%	1
Celkový součet		53

Co si myslíš o čtení knih? Zakroužkuj max. 3 odpovědi.

Popisky řádků	Otázka 10	POČET
Olomouc		54
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	42
čtení je pro mě povinnost	4,76%	2
čtení je zábavné	28,57%	12
číst mě nutí hlavně rodiče	4,76%	2
čtení je trochu trapné	2,38%	1
čtení je důležité pro vzdělání	28,57%	12
čtení je pro mě ztráta času	4,76%	2
čtení je spíš nuda	9,52%	4
čtení potřebuje každý	16,67%	7
SOUTĚŽNÍ	100,00%	12
čtení je zábavné	33,33%	4
čtení je důležité pro vzdělání	33,33%	4
čtení je dnes již zastaralé	8,33%	1
čtení je spíš nuda	8,33%	1
čtení potřebuje každý	16,67%	2
Celkový součet		54

Popisky řádků	Otázka 10	POČET
Karviná	100,00%	95
NESOUTĚŽNÍ	41,05%	39
čtení je pro mě povinnost	2,11%	2
čtení je zábavné	9,47%	9
číst mě nutí hlavně rodiče	4,21%	4
čtení je trochu trapné	2,11%	2
čtení je důležité pro vzdělání	8,42%	8
čtení je pro mě ztráta času	2,11%	2
čtení je dnes již zastaralé	2,11%	2
čtení je spíš nuda	2,11%	2
čtení potřebuje každý	8,42%	8
SOUTĚŽNÍ	58,95%	56
čtení je pro mě povinnost	2,11%	2
čtení je zábavné	12,63%	12
číst mě nutí hlavně rodiče	3,16%	3
čtení je trochu trapné	2,11%	2
čtení je důležité pro vzdělání	15,79%	15
čtení je pro mě ztráta času	6,32%	6
čtení je dnes již zastaralé	3,16%	3
čtení je spíš nuda	4,21%	4
čtení potřebuje každý	9,47%	9
Celkový součet		95

Popisky řádků	Otázka 10	POČET
Orlová		120
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	50
čtení je zábavné	38,00%	19
číst mě nutí hlavně rodiče	6,00%	3
čtení je důležité pro vzdělání	30,00%	15
čtení je pro mě ztráta času	6,00%	3
čtení je spíš nuda	4,00%	2
čtení potřebuje každý	16,00%	8
SOUTĚŽNÍ	100,00%	70
čtení je pro mě povinnost	8,57%	6
čtení je zábavné	27,14%	19
číst mě nutí hlavně rodiče	4,29%	3
čtení je trochu trapné	1,43%	1
čtení je důležité pro vzdělání	28,57%	20
čtení je pro mě ztráta času	4,29%	3
čtení je dnes již zastaralé	1,43%	1
čtení je spíš nuda	4,29%	3
čtení potřebuje každý	20,00%	14

Proč ty sám/sama osobně čteš? Zakroužkuj max. 3 odpovědi.

Popisky řádků	Otázka 11	POČET
Olomouc		45
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	32
vyžadují to po mně ve škole	9,38%	3
nabádají mě k tomu rodiče	9,38%	3
mám rád/a zajímavé příběhy	31,25%	10
chci se dozvědět něco nového	18,75%	6
chci zahnat dlouhou chvíli	12,50%	4
abych si mohl/a o knize povídat s kamarády	6,25%	2
z jiného důvodu	12,50%	4
SOUTĚŽNÍ	100,00%	13
vyžadují to po mně ve škole	7,69%	1
mám rád/a zajímavé příběhy	23,08%	3
chci se dozvědět něco nového	30,77%	4
chci zahnat dlouhou chvíli	15,38%	2
abych si mohl/a o knize povídat s kamarády	7,69%	1
z jiného důvodu	15,38%	2

Popisky řádků	Otázka 11	POČET
Karviná		86
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	36
vyžadují to po mně ve škole	22,22%	8
nabádají mě k tomu rodiče	11,11%	4
mám rád/a zajímavé příběhy	13,89%	5
chci se dozvědět něco nového	16,67%	6
chci zahnat dlouhou chvíli	19,44%	7
abych si mohl/a o knize povídat s kamarády	13,89%	5
z jiného důvodu	2,78%	1

SOUTĚŽNÍ	100,00%	50
vyžadují to po mně ve škole	8,00%	4
nabádají mě k tomu rodiče	8,00%	4
mám rád/a zajímavé příběhy	28,00%	14
chci se dozvědět něco nového	30,00%	15
chci zahnat dlouhou chvíli	22,00%	11
abych si mohl/a o knize povídat s kamarády	4,00%	2
Celkový součet		86

Popisky řádků	Otázka 11	POČET
Orlová		116
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	51
vyžadují to po mně ve škole	5,88%	3
nabádají mě k tomu rodiče	7,84%	4
mám rád/a zajímavé příběhy	41,18%	21
chci se dozvědět něco nového	21,57%	11
chci zahnat dlouhou chvíli	23,53%	12
SOUTĚŽNÍ	100,00%	65
vyžadují to po mně ve škole	24,62%	16
nabádají mě k tomu rodiče	1,54%	1
mám rád/a zajímavé příběhy	30,77%	20
chci se dozvědět něco nového	20,00%	13
chci zahnat dlouhou chvíli	16,92%	11
abych si mohl/a o knize povídat s kamarády	4,62%	3
z jiného důvodu	1,54%	1
Celkový součet		116

Co nejraději čteš? Na základě čeho si vybíráš knížky na čtení? Zakroužkuj max. 3 odpovědi.

Popisky řádků	Otázka 12	POČET
Olomouc		50
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	37
povinnou školní četbu	5,41%	2
to, co mi doporučí učitelé	2,70%	1
to, co mi doporučí kamarádi	18,92%	7
to, co mi dají rodiče	5,41%	2
to, co mi doporučí sourozenci	8,11%	3
to, co objevím v knihovně	27,03%	10
to, co objevím doma	16,22%	6
to, co objevím na internetu	16,22%	6
SOUTĚŽNÍ	100,00%	13
to, co mi doporučí kamarádi	30,77%	4
to, co mi doporučí sourozenci	15,38%	2
to, co objevím v knihovně	23,08%	3
to, co objevím doma	23,08%	3
to, co je „in“	7,69%	1
Celkový součet		50

Popisky řádků	Otázka 12	POČET
Karviná		90
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	43
povinnou školní četbu	13,95%	6
to, co mi doporučí učitelé	2,33%	1
to, co mi doporučí kamarádi	23,26%	10
to, co mi dají rodiče	6,98%	3
to, co mi doporučí v knihovně	2,33%	1
to, co objevím v knihovně	18,60%	8
to, co objevím doma	4,65%	2
to, co objevím na internetu	13,95%	6
to, co je „in“	13,95%	6
SOUTĚŽNÍ	100,00%	47
povinnou školní četbu	4,26%	2
to, co mi doporučí učitelé	10,64%	5
to, co mi doporučí kamarádi	17,02%	8
to, co mi dají rodiče	12,77%	6
to, co mi doporučí v knihovně	6,38%	3
to, co objevím v knihovně	23,40%	11
to, co objevím doma	6,38%	3
to, co objevím na internetu	6,38%	3
to, co je „in“	12,77%	6
Celkový součet		90

Popisky řádků	Otázka 12	POČET
Orlová		117
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	52
povinnou školní četbu	3,85%	2
to, co mi doporučí učitelé	5,77%	3
to, co mi doporučí kamarádi	19,23%	10
to, co mi dají rodiče	11,54%	6
to, co mi doporučí sourozenci	3,85%	2
to, co mi doporučí v knihovně	9,62%	5
to, co objevím v knihovně	25,00%	13
to, co objevím doma	11,54%	6
to, co objevím na internetu	9,62%	5
SOUTĚŽNÍ	100,00%	65
povinnou školní četbu	18,46%	12
to, co mi doporučí učitelé	3,08%	2
to, co mi doporučí kamarádi	13,85%	9
to, co mi dají rodiče	4,62%	3
to, co mi doporučí sourozenci	4,62%	3
to, co mi doporučí v knihovně	1,54%	1
to, co objevím v knihovně	23,08%	15
to, co objevím doma	7,69%	5
to, co objevím na internetu	18,46%	12
to, co je „in“	4,62%	3

*Jaké knihy nejraději čteš? Z následujících žánrů vyber ty, které máš nejraději.
Zakroužkuj max. 5 odpovědí.*

Popisky řádků	Otázka 13	POČET
Olomouc		86
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	63
dobrodružné knihy	15,87%	10
komiksy	14,29%	9
pohádky a pověsti	1,59%	1
příběhy o dětech a mládeži	6,35%	4
knihy o přírodě	3,17%	2
sci-fi a fantasy	11,11%	7
horory	9,52%	6
romantické příběhy	11,11%	7
historické a životopisné	1,59%	1
cestopisy	1,59%	1
zábavné příběhy	15,87%	10
naučnou literaturu	1,59%	1
detektivky	6,35%	4
SOUTĚŽNÍ	100,00%	23
dobrodružné knihy	21,74%	5
komiksy	17,39%	4
příběhy o dětech a mládeži	4,35%	1
knihy o přírodě	8,70%	2
sci-fi a fantasy	17,39%	4
horory	8,70%	2
zábavné příběhy	4,35%	1
naučnou literaturu	4,35%	1
detektivky	13,04%	3
Celkový součet		86

Popisky řádků	Otázka 13	POČET
Karviná		142
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	62
dobrodružné knihy	16,13%	10
komiksy	14,52%	9
pohádky a pověsti	4,84%	3
příběhy o dětech a mládeži	11,29%	7
knihy o přírodě	4,84%	3
sci-fi a fantasy	9,68%	6
horory	8,06%	5
romantické příběhy	12,90%	8
historické a životopisné	1,61%	1
cestopisy	1,61%	1
zábavné příběhy	11,29%	7
detektivky	3,23%	2

SOUTĚŽNÍ	100,00%	80
dobrodružné knihy	15,00%	12
komiksy	8,75%	7
pohádky a pověsti	1,25%	1
příběhy o dětech a mládeži	11,25%	9
knihy o přírodě	3,75%	3
sci-fi a fantasy	6,25%	5
horory	12,50%	10
romantické příběhy	3,75%	3
historické a životopisné	5,00%	4
cestopisy	1,25%	1
zábavné příběhy	10,00%	8
naučnou literaturu	2,50%	2
detektivky	18,75%	15
Celkový součet		142

Popisky řádků	Otázka 13	POČET
Orlová		180
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	84
dobrodružné knihy	20,24%	17
komiksy	10,71%	9
pohádky a pověsti	7,14%	6
příběhy o dětech a mládeži	4,76%	4
knihy o přírodě	7,14%	6
sci-fi a fantasy	20,24%	17
horory	2,38%	2
romantické příběhy	1,19%	1
cestopisy	1,19%	1
zábavné příběhy	9,52%	8
naučnou literaturu	2,38%	2
detektivky	13,10%	11
SOUTĚŽNÍ	100,00%	96
dobrodružné knihy	19,79%	19
komiksy	3,13%	3
příběhy o dětech a mládeži	11,46%	11
knihy o přírodě	5,21%	5
sci-fi a fantasy	16,67%	16
horory	4,17%	4
romantické příběhy	8,33%	8
historické a životopisné	6,25%	6
cestopisy	1,04%	1
zábavné příběhy	7,29%	7
básničky, poezie	1,04%	1
naučnou literaturu	5,21%	5
detektivky	10,42%	10
Celkový součet		180

Chodíš do veřejné knihovny?

Popisky řádků	Otázka 14	POČET
Olomouc		23
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	18
1-2x týdně	5,56%	1
1-2x za měsíc	61,11%	11
1-2x za půl roku	16,67%	3
byl/a jsem tam jednou	11,11%	2
nikdy jsem tam nebyl/a	5,56%	1
SOUTĚŽNÍ	100,00%	5
1-2x za půl roku	100,00%	5
Celkový součet		23

Popisky řádků	Otázka 14	POČET
Karviná		35
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	16
1-2x za měsíc	25,00%	4
1-2x za půl roku	43,75%	7
byl/a jsem tam jednou	12,50%	2
nikdy jsem tam nebyl/a	18,75%	3
SOUTĚŽNÍ	100,00%	19
1-2x týdně	5,26%	1
1-2x za měsíc	47,37%	9
1-2x za půl roku	36,84%	7
byl/a jsem tam jednou	5,26%	1
nikdy jsem tam nebyl/a	5,26%	1
Celkový součet		35

Popisky řádků	Otázka 14	POČET
Orlová		51
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	24
1-2x za měsíc	58,33%	14
1-2x za půl roku	33,33%	8
byl/a jsem tam jednou	4,17%	1
nikdy jsem tam nebyl/a	4,17%	1
SOUTĚŽNÍ	100,00%	27
1-2x týdně	11,11%	3
1-2x za měsíc	59,26%	16
1-2x za půl roku	25,93%	7
byl/a jsem tam jednou	3,70%	1
Celkový součet		51

Příloha č. 7 Výsledky jednotlivých škol v testech SCIO

Kategorie ZHODNOCENÍ TEXTU

Popisky řádků	ZHODNOCENÍ TEXTU	POČET
Orlová		54
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	28
PRŮZKUMNÍK	7,14%	2
OBJEVITEL	32,14%	9
PROFÍK	28,57%	8
SPECIALISTA	32,14%	9
SOUTĚŽNÍ	100,00%	26
PRŮZKUMNÍK	3,85%	1
OBJEVITEL	15,38%	4
PROFÍK	46,15%	12
SPECIALISTA	34,62%	9
Celkový součet		54

Popisky řádků	ZHODNOCENÍ TEXTU	POČET
Karviná		30
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	9
ZAČÁTEČNÍK	11,11%	1
PRŮZKUMNÍK	33,33%	3
OBJEVITEL	44,44%	4
PROFÍK	11,11%	1
SOUTĚŽNÍ	100,00%	21
NEČTENÁŘ	9,52%	2
PRŮZKUMNÍK	19,05%	4
OBJEVITEL	28,57%	6
PROFÍK	33,33%	7
SPECIALISTA	9,52%	2
Celkový součet		30

Popisky řádků	ZHODNOCENÍ TEXTU	POČET
Olomouc		42
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	34
NEČTENÁŘ	2,94%	1
ZAČÁTEČNÍK	11,76%	4
PRŮZKUMNÍK	26,47%	9
OBJEVITEL	35,29%	12
PROFÍK	17,65%	6
SPECIALISTA	5,88%	2
SOUTĚŽNÍ	100,00%	8
OBJEVITEL	25,00%	2
PROFÍK	50,00%	4
SPECIALISTA	25,00%	2

Kategorie ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ

Popisky řádků	ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ	POČET
Orlová		54
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	28
PRŮZKUMNÍK	3,57%	1
OBJEVITEL	32,14%	9
PROFÍK	46,43%	13
SPECIALISTA	17,86%	5
SOUTĚŽNÍ	100,00%	26
OBJEVITEL	15,38%	4
PROFÍK	46,15%	12
SPECIALISTA	38,46%	10
Celkový součet		54

Popisky řádků	ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ	POČET
Karviná		30
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	9
NEČTENÁŘ	11,11%	1
ZAČÁTEČNÍK	22,22%	2
PRŮZKUMNÍK	22,22%	2
OBJEVITEL	33,33%	3
PROFÍK	11,11%	1
SOUTĚŽNÍ	100,00%	21
NEČTENÁŘ	4,76%	1
PRŮZKUMNÍK	19,05%	4
OBJEVITEL	57,14%	12
PROFÍK	19,05%	4
Celkový součet		30

Popisky řádků	ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ	POČET
Olomouc		42
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	34
ZAČÁTEČNÍK	8,82%	3
PRŮZKUMNÍK	14,71%	5
OBJEVITEL	44,12%	15
PROFÍK	26,47%	9
SPECIALISTA	5,88%	2
SOUTĚŽNÍ	100,00%	8
ZAČÁTEČNÍK	12,50%	1
OBJEVITEL	25,00%	2
PROFÍK	50,00%	4
SPECIALISTA	12,50%	1
Celkový součet		42

Kategorie ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ

Popisky řádků	ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ	POČET
Orlová		54
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	28
OBJEVITEL	42,86%	12
PROFÍK	39,29%	11
SPECIALISTA	17,86%	5
SOUTĚŽNÍ	100,00%	26
PRŮZKUMNÍK	3,85%	1
OBJEVITEL	23,08%	6
PROFÍK	38,46%	10
SPECIALISTA	34,62%	9
Celkový součet		54

Popisky řádků	ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ	POČET
Karviná		30
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	9
NEČTENÁŘ	11,11%	1
PRŮZKUMNÍK	33,33%	3
OBJEVITEL	33,33%	3
PROFÍK	11,11%	1
ZAČÁTEČNÍK	11,11%	1
SOUTĚŽNÍ	100,00%	21
NEČTENÁŘ	4,76%	1
PRŮZKUMNÍK	19,05%	4
OBJEVITEL	38,10%	8
PROFÍK	19,05%	4
SPECIALISTA	19,05%	4
Celkový součet		30

Popisky řádků	ZPRACOVÁNÍ INFORMACÍ	POČET
Olomouc		42
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	34
ZAČÁTEČNÍK	2,94%	1
PRŮZKUMNÍK	8,82%	3
OBJEVITEL	44,12%	15
PROFÍK	38,24%	13
SPECIALISTA	5,88%	2
SOUTĚŽNÍ	100,00%	8
PRŮZKUMNÍK	12,50%	1
OBJEVITEL	12,50%	1
PROFÍK	62,50%	5
SPECIALISTA	12,50%	1
Celkový součet		42

CELKEM

Popisky řádků	CELKEM	POČET
Orlová		54
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	28
OBJEVITEL	39,29%	11
PROFÍK	57,14%	16
SPECIALISTA	3,57%	1
SOUTĚŽNÍ	100,00%	26
OBJEVITEL	23,08%	6
PROFÍK	50,00%	13
SPECIALISTA	26,92%	7
Celkový součet		54

Popisky řádků	CELKEM	POČET
Karviná		30
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	9
ZAČÁTEČNÍK	11,11%	1
PRŮZKUMNÍK	33,33%	3
OBJEVITEL	55,56%	5
SOUTĚŽNÍ	100,00%	21
NEČTENÁŘ	4,76%	1
PRŮZKUMNÍK	19,05%	4
OBJEVITEL	42,86%	9
PROFÍK	33,33%	7
Celkový součet		30

Popisky řádků	CELKEM	POČET
Olomouc		42
NESOUTĚŽNÍ	100,00%	34
ZAČÁTEČNÍK	2,94%	1
PRŮZKUMNÍK	20,59%	7
OBJEVITEL	50,00%	17
PROFÍK	26,47%	9
SOUTĚŽNÍ	100,00%	8
OBJEVITEL	25,00%	2
PROFÍK	75,00%	6
Celkový součet		42